

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozestvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun. Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7363
Zagreb št. 59.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

SCLOVENECE

Nemci pri nas in naši pri Nemcih

V nedeljo je v Novem Sadu imela občni zbor »švabsko-nemška kulturna zveza« (Schwäbisch-deutscher Kulturbund), vrhovna organizacija vseh Nemcev v Jugoslaviji. Naši Nemci so obnem obhajali 10-letnico smrti svojega domačega narodnega buditelja in pesnika Adama M. Gutenbrunn. Zborovanje ni imelo značaja običnega zbora z navadnimi spremljevalnimi okoliščinami, kakor so podrobne razprave o raznih upravnih zadevah, temveč je to bila resna, in mogočna manifestacija nemstva v Jugoslaviji.

Nad odrom je visel ogromen napis »Schwäbisch-deutscher Kulturbund«, na levi čez jugoslovansko zastavo geslo »Zvesti državi!« (staats-treu), desno zopet na barvah obdonavskih švabov (zeleni in beli) »Zvesti narodu!« (volks-treu). To je geslo nemške kulturne zveze, ugotavlja »Deutsches Volksblatt«, osrednje glasilo Nemcev v Jugoslaviji. »Zvesti državi, zvesti svojemu ljudstvu in vdani svojemu kralju« je vzkliznil senator dr. G. Grassl v uvodnem govoru.

Poleg delegatov, ki so predstavljali 50 kulturnih organizacij, včlanjenih v zvezi, so prišli na zborovanje tudi predstavniki oblasti in jugoslovanskih kulturnih ustanov, kakor »Srpske Matice«. Ozračje, v katerem se je vršilo zborovanje in samozavesten nastop Nemcev, pričajo pred vsem svetom, da se nemška narodna manjšina pri nas počuti doma. Lahko organizira prireditve, javne nastope, razvija se kulturno in gospodarsko, ne da bi jo večinski narod nadlegoval. Dani so ji vsi pogoji, da lahko ostane svojemu »narodu zvesta«. Če je bila na obnem zboru sprejeta resolucija, ki proglašala Kulturbund za »ognjišče nemške narodne kulture in vzgojevalnico čista nemške nar. skupnosti«, čeprav so med to skupnostjo postavljene politične meje, nimamo mi prav nič proti temu. Želimo samo, da bi Nemci priznali pravico do gojitve čista narodne skupnosti tudi manjšinam, ki živijo v njihovih narodnih državah, recimo Slovincem v Avstriji!

Dne 20. junija 1920 so Nemci na velikem taboru pod milim nebov v Novem Sadu položili temelje svoji kulturni in politični zgradbi, ki ji je »Schwäbisch-deutscher Kulturbund« postal varna streha. Adam Müller-Gutenbrunn, ki je prvi pozival svoje rojake na odpor proti madžarstvu, je še doživel ta veliki dan, ko so Nemci lahko svobodno stopili na plan in se organizirali. Z zahvalno pesmijo so zaključili ta tabor; zaslužili so, da bodo lahko v Jugoslaviji svobodno živeli. Šele pod Jugoslavijo se je lahko uresničil njihov sen, da bi svojo banatsko domovino, razbito na vse kose, zopet zbrali. Šele v Jugoslaviji so Nemci lahko šli na delo po Gutenbrunnovi oporoki:

»Versammelt darin die Schwaben wieder
und singt die alten,
singt die deutschen Lieder!«

(Zberite v njej — domovini — Švabe in pojte stare, pojte nemške pesmi.) Senator Grassl je v svojem govoru lahko naslovil na jugoslovanska oblastva prošnjo, naj »še nadalje s simpatijami spremljajo delovanje kulturne zveze.«

Med težnjo narodnih manjšin, da bi ostale »zveste svojemu narodu« in da bi gojile čut skupnosti z njim, da bi razvile svojo kulturo z vsemi narodnimi svojstvi, čeprav jih ločijo od večinskih narodov politične meje, in med zatrevanjem, da hočejo ostati zveste državi, v kateri živijo, ne vidimo ni nikakega protislovja. Nikakega protislovja ne najdemo v geslu »Zvesti narodu in zvesti državi!«, kakor tudi ne v namenu, izraženem v resoluciji v Novem Sadu, »da se hočejo nemške narodne skupine razvijati v duhu trdne zvestobe do prirojene narodnosti in v duhu ljubezni do kralja in domovine.« Naj bodo o tem Nemci v Avstriji in Nemčiji prepričani!

Ce v Sloveniji kljub temu gledamo na problem nemške narodne manjšine nekoliko ostreje, je kakor n. pr. sosedni švabov v Banatu, so za to dani temeljiti razlogi v zgodovini našega političnega življenja in tudi precej drugačni politični usmerjenosti nekaterih nemških skupin v Sloveniji v primeri z usmerjenostjo banatskih švabov. Naj vendar že Nemci priznajo, da si Slovenci in Nemci stoje nasproti kakor večinski narod proti manjšini, ki je bila nekdanj nositeljica političnega, gospodarskega in kulturnega pritiska nad nami in ki je še danes ohranila svoje gospodarske pozicije, ki si jih je lahko ustvarila radi svojega privilegirane položaja pod Avstrijo. Da pa nismo prežeti z masčevalnimi strastmi, Nemci sami dobro vedo. (Če se nam je po 15 letih posrečilo nacionalizirati galska društva ob mejli). Gotovo ne pretiravamo, ako trdimo, da smo v gospodarskem pogledu celo v defenzivi proti nemškemu kapitalu! Kadar nemški tisk izven Jugoslavije nasteva, kaj vse so Nemci imeli v Sloveniji pod Avstrijo, tako rad pozablja, da so n. pr. kulturne ustanove, šole in razna nemška društva bila namenjena avtohtonemu prebivalstvu in da so bila nemška zato, da bi se to prebivalstvo pomčilo, in ne zato, da bi se v njih vzgajali Nemci! V zvezi s politično usmerjenostjo naših Nemcev je treba omeniti, da so se prav po Hitlerjevem nastopu pojavila ob mejni znamenja, ki še danes utemljujejo sum, da se pojma »zvest narodu« in »zvest državi«, v srcu obmejnega Nemca ne krijeta.

Končno še drugi razlog, ki ga moramo v zadnjem času vedno bolj upoštevati pri presojanju obnašanja Slovincem nasproti nemški manjšini. Na Dunaju naj nikar ne podedujejo koroskega vprašanja! Vprašanje narodne manjšine na Koroskem obstoji in postaja vedno bolj akutno. Kaj čuda, če smo v narodnem pogledu danes bolj občutljivi, saj živimo v narodni državi. Povsem naravno tudi, da pri nas zanimanje za narodne manjšine izven Jugoslavije vedno bolj raste. Ne samo to, položaj naše manjšine na Koroskem se neprestano slabša.

Nemški državniki govore...

Hitler sveto obljublja nemški mir

Dopisniku »Matina« je Hitler dal najmiroljubnejšo izjavo: Pripravljen sem dati vsa jamstva za obrambo evropskega miru

Pariz, 22. nov. b. Jutranji »Matina« objavlja v uvodniku razgovor dopisnika pariškega »Information« z nemškim državnim kanclerjem Hitlerjem. V teku tega razgovora, prvega, ki ga je imel Hitler s kakim francoskim časnikarjem, je izjavil vodja nemške nacionalno socialistične delavske stranke in šef nemške vlade sledeče:

Pojška-Nemčija

»V Evropi ne obstoja trenutno noben spor, ki bi lahko povzročil vojno. Vse se lahko uredi med posameznimi vladami in narodi, če bi le-ti imeli potrebno poštenje in zmisel za odgovornost. Pogledajte recimo Poljsko in Nemčijo. Med obema državama obstojata razpوتا in sporne točke, vendar pa tudi tu ni ničesar takega, da bi bilo treba preliti dragoceno človeško kri. Meni delate krivico, ko stalno zatirjate, da želimo vojno. Vojno? Ali sem nar. norec? Z vojno se absolutno ne bo doseglo ničesar, nasprotno, z vojno bi se lahko samo še poslabšal sedanj svetovni položaj. Kako bi mogel jaz želei vojno, ko na nas še vedno ležijo posledice preteklih vojnih strahot? Pred menoj je dolga notranja vojna. Narod sem napotil v novo bodočnost, hočem mu dati tudi veselje do življenja. Kdo naj potem še lahko veruje, da hočem pod takimi pogoji ogroziti svoje lastno delo z novo vojno? Na kakšen način bi se mogel doseči sporazum med sosednimi in enakopravnimi državami? Nemški narod ni narod druge vrste, nemški narod je velik, toda z njim postopajo tako, da tega ne morem dalje prenašati. Če hoče Francija svojo varnost zgraditi na materialni slabosti razorožene Nemčije, potem ni možnosti za sporazum, kajti prešli so časi, ko je bilo kaj takega še mogoče. Če pa hoče Francija zgraditi svojo varnost na temelju svobodnih sporazumov, potem sem pripravljen vse slišati, vse razumeti in vse ukreniti. Približno znano je, v čem obstoja nemška zahteva po enakopravnosti. Moralno gre za absolutno enakopravnost. Kar se tiče njene praktične izvedbe, se to lahko izvrši v etapah, kar ne bo težko in tudi ne mogoče, da se sklenejo sporazumi v vseh podrobnostih.

Enakopravnost

Odgovarjajo mi: enakopravnost, da, toda nobene enakopravnosti brez protisluž. Vprašati moram: kakšne protislužke? Na koncu vseh koncev bo potrebno, da se svet seznani s pravo vsebino besede varnosti. Jaz sem v nemški politiki odločen in če dam svojo besedo, imam navado, da jo tudi držim. Če bi se slučajno sestel s kakšnim francoskim ministrom in bi se z njim razgovarjal med štirimi očmi, da na primer za rešitev saarskega vprašanja ni po mojem mnenju nobenih nasprotij

več, potem bi lahko razumel, če bi se mi odgovorilo: Hitler snuje nekaj tajnega. Vedno lahko pričakujemo od njega iznenadenja. Toda jaz sem to rekel svojemu narodu, od katerega sem zahteval, da mojo politiko potrdi: da je za nas usoda Alzacija in Lorene zapečatena. Narod je odgovoril. In kaj se še pričakuje od mene, da rečem?

Govorimo sedaj o francoski varnosti. Če bi mi rekli, kaj naj storim za to varnost, bi to dragevolje storil, samo če ne bi zahtevali nekaj poniževalnega in nekaj, kar bi ogrozilo moje lastne države. Tako je na pr. pisal neki angleški časnikar, da bi se zavoljo ohranitve evropskega miru moralo dati Franciji neke vrste dopolnilno varnostno jamstvo v obliki obrambne zveze z Anglijo. Če gre za defenitivno zvezo, potem to prav rad odobravam, ker ni moj namen, da preprečujem drugim, če se hočejo zavarovati.

Nazaj v Zenevo? Ne!

Končno je Hitler na vprašanje pariškega časnikarja, če je mogoče, da se vrne Nemčija v Zenevo, odgovoril: Z izstopom Nemčije iz Zveze narodov sem storil potrebno delo. Prepričan sem radi tega, da sem s tem pripomogel k prepotrebni jasnosti. Nikdar se ne bomo vrnili v Zenevo. Zveza narodov je mednarodni parlament, v katerem posamezne

skupine debatirajo in agitirajo med seboj. Posledica tega je bila, da so se nesporazumi v Zenevi še bolj zaostrili, namesto da bi se našla rešitev. Nasprotno pa sem vedno pripravljen — in to sem tudi dokazal — da hočem ob vsaki priliki pogajati se in razgovarjati se s tistimi, ki to želijo.

Göbbels priznava tajno oboroževanje Tajna navodila agentom v inozemstvu Nemčije

Pariz, 22. nov. AA. Havas poroča: »Petit Parisien« nadaljuje objavljane nemških zaupnih dokumentov ter je objavil dolga nadvse zaupna navodila, ki jih je poslal Göbbels svojim propagandnim agentom v inozemstvu. V teh navodilih pojasnjuje nemška vlada odhod Nemčije iz Zeneve in nemško stališče o oboroževanju ter o stanju nemške oborožbe. Dalje komentira francosko in angleško zadržanje v Zenevi in pravi: »Vedeli smo, da je stališče Francozov in Angležev temeljilo na poročilih francoski vladi, ki so jih poslali njeni tajni agenti v Nemčiji. V teh poročilih je govora o silnem tajnem oboroževanju Nemčije ter o splošnem pripravljanju Nemčije na nov vojaški spopad.«

»Prav tako smo vedeli,« nadaljuje zaupni dokument, »da so nemški emigranti informirali francoske agente o vojaški organizaciji Nemčije, vedeli smo tudi, da so bivši poslanci razpuščenega rajstaga sporočili našim nasprotnikom strogo zaupne informacije, ki so jih dobili parlamentarni odbori.

Te informacije so dale prejšnje vlade odborom bivšega rajstaga. Ni nam mogoče, pa tudi ni potrebno spuščati se v podrobnosti o informacijah, ki jih je na ta način dobil nasprotnik Nemčije v roke, jasno je pa, da mora nemška propaganda v inozemstvu te informacije postaviti na laž.«

»Obnašanje francoske vlade,« nadaljuje zaupni dokument, »ni neposredni povod za korak nemške vlade, temveč docela nerazumljivo zadržanje angleške vlade, ali bolje njenega zunanjega ministra Johna Simona. Ni še jasno, ali se je dal G. Simon prepovoriti od svojih francoskih prijateljev, ali je po angleška vlada sama od sebe sklenila stopiti iz svoje rezerve. Ker je G. Simon židovskega porekla, je razumljivo, da se da voditi po sovraženem čustvu nasproti Nemčiji in da bo skušal uspešno vplivati na svoje tovariše v vladi. Zato mora nemška propaganda gledati, da se v bodoče obrne direktno proti Angliji, še bolj kakor doslej.«

na kongresu poganjskih »nemških kristjanov« ni nobeden številnih pričujočih visolih cerkvenih dostojanstvenikov dvignil proti izvajanjem govornika Krausa, ki je razlagal svojo novo poganjsko vero Spomenica končuje s tem le stavkom: »Mi označevalci evangelija počemu zaslužiti očitka preroka, ki govori o »močeh psih«, ampak smo svojim župnijam in svojim vernikom dolžni, da se postavimo v bran proti vsakemu, ki lažljivo zavija resnico. Mi pripoznamo slovesno vse sveto pismo stare in nove zaveze, ki je edina smernica za našo veroizpoved in za naše življenje, in mi vztrajamo pri veri naših očetov v smislu razlage reformacije.«

»Prager Presse« pristavlja: »Vse to daje vedne bolj vtis, da prihaja kulturni boj!«

Nemčija pred kulturnim bojem?

Poganska Nemčija proti katoličanom in protestantom!

Praga, 21. nov. tg. »Prager Presse« objavlja zanimivo poročilo svojega berlinskega poročevalca H. o prihajajočem kulturnem boju, ki ga Hitlerjeva Nemčija pripravlja proti obema krščanskima cerkvama, proti katoličanom in proti protestantom.

V kolikor tiče katoličanov, pravi list, je govor, ki ga je imel večerj bavarski ministrski predsednik Siebert, skrajno poučen. Predsednik Siebert je govoril o zadnjih volitvah ter pri tem omenil tudi pastirsko pismo katoliških škofov Nemčije (ki ga je »Slovenec« objavil, op. ured.). Siebert s katoliškimi škofi ni zadovoljen, še manj pa z njihovim pastirskim pismom. »Narodno socialistična vlada je tako močna, da ne bo dovolila, da bi se kdorkoli vmešaval v vprašanje, kdo naj vodi nemški narod. Tudi v vzgojnih vprašanjih ima država izključno pravico do vodstva.« Siebert zatrjuje poslušalce, da država ne bo dovolila, da bi se »pod firmo vere skrivala kakšna politika«. On je na Bavarskem »stranke razbil in bo vporabil vsa sredstva, da onemogoči njihovo vstajenje pod kakšno drugo versko obliko.«

Tudi v protestantskem taboru postaja borbenost vedno hujša. Protestanti so razprti med

Nova preganjanja v Mehiki?

Vatikansko mesto, 22. nov. c. V vatikanskih krogih so zopet zelo v skrbeh radi zopetne poostrove protikatoliškega kurza v Mehiki. Mehška vlada je izdala celo vrsto naredb proti duhovnikom in odličnim katoličanom ter se zopet pričakuje huda preganjanja.

Nikakega znamenja ni, ki bi našim Koroscem obetalo boljše dni. Ni čudnega, če dan za dnem vedno bolj primerjamo položaj naših na Koroskem s položajem Nemcev pri nas. Kaj, če ne moremo pozabiti, da gre poleg vsega na Koroskem za avtohtone Slovence in pri nas v Sloveniji, ako izvzamemo Kočevarje, za ponemčene Slovence, za nemčurje?

Prav radi manjšinske politike na Koroskem se ustvarja pri Slovincih razpoloženje, s katerim mora računati tudi naša vlada. Morala bo z njim računati, kadar so odločevala o katerikoli zahtevi nemške narodne manjšine pri nas. Avstrijska manjšinska politika — da ne omenjamo Hitlerjeve — ustvarja pri nas javno mnenje, ki utegne Nemcem končno vendarle škodovati. Nikdo ne more očitati Slovincem na-

seboj, eni hočejo ostati zvesti stari Lutrovi veri, drugi pa odklanjajo sveto pismo stare zaveze in bi radi Nemce spreobrili k nekemu poganjskemu »severo-germanskemu kultu«. Vlada novo poganstvo po vplivnih voditeljih stranke podpira.

Toda pred par dnevi se je naenkrat pojavila neka »zveza župnikov«, ki je predložila novemu državnemu protestantskemu škofu spomenico, ki jo je podpisalo 3000 protestantskih župnikov. V tej spomenici župniki protestirajo proti temu, da se

Nova država se je odcepila USA bodo zasedle Vladivostok? od Kitaja

Nanking, 21. nov. Poveljnik vojaških sil v kitajski provinci Fukien je proglasil neodvisnost province Fukien od centralne vlade kitajske republike v Nankingu. Izjavil je, da bo za kritje stroškov za prehrano vojaštva prevzel vse dohodke države v tej provinci. V glavnem mestu province Fukien, Amoy, je proglašeno obsedno stanje. (Provincia Fukien leži severno od Kantona in šteje nad 14 milijonov prebivalcev. (Op. ured.).

Tokio, 21. nov. tg. V zvezi z obnovitvijo rednih diplomatskih odnosov med Zedinjenimi državami in Sovjetsko Rusijo se širijo tukaj in po kitajski obali najrazličnejše vesti o nadaljnjih obrambnih pogodbah, ki sta jih Roosevelt in Litvinov baje sklenila v Washingtonu. Tako poročajo iz Harbina.

rodne nestrpnosti, najmanj pa tisti, ki so Slovence proglašali za hlapce Herrenvolka. Toda, ali bi bilo kaj čudno, če bi tudi pri nas glede nemškega vprašanja prišlo do odločilne besede struje skrajnega nacionalizma sprčo dejstva, da se korosko vprašanje ne zgane z mesta? Čedalje bolj se pri nas tudi oglašajo z zahtevo, naj bi se vprašanje koroskih Slovincem spravilo pred Zvezo narodov, saj slovensko manjšino v Avstriji ščitijo mednarodne pogodbe.

Kancler Dollfuss ima moč; danes ni več vezan na stranke, ki zahtevajo narodno smrt koroskih Slovincem. V 24 urah lahko odstrani skalo, ki zapira pot do iskrenega sodelovanja ob mejni in med obema državama sploh. Jugoslavija je tudi z rešitvijo zadeve »Celjskega doma« pokazala dobro voljo. Lojbe.

da sovjetski politični krogi raznašajo vest, da se bo odslej ameriško tihomorsko brodogradništvo na kitajski obali in na Filipinih, usidralo v Vladivostoku, da štiti ameriško trgovino s Kitajsko in z mandžursko državo. V Tokiju samem pa se je raznesla vest, da je Sovjetska Rusija pooblastila Litvinova, da ponudi Zedinjenim državam severni del Sahalina v odkup ali pa vsaj v dolgoročno najemninno. Amerika bi bila pripravljena vložiti veliko denarja, da izkoristi velika naravna bogastva (petrolej), ki se nahajajo na otoku Sahalin.

Japonsko zunanje ministrstvo je bilo prisiljeno, da zavzame v uradni izjavi stališče proti tem vestem, ki so začele zelo vznemirjati japonsko javnost. Zastopnik zunanjega ministrstva je namreč poklical k sebi domače in inozemske časnikarje ter jim raztolmačil, »da je novoimenovani sovjetski poslanik v Washingtonu g. Trojanovski preveč dober poznavalec Japonske in njenih teženj, da bi dovolil slične politične avanture. On dobro ve, kaj pomeni recimo zbiranje ameriške brodogradnje v Vladivostoku, ali kako bi Japonska sprejela vest o prodaji severnega Sahalina. Trojanovski je bil namreč več let sovjetski poslanik v Tokiju in zelo dobro pozna Japonsko in tudi rahločutnost japonskega ljudstva in njegove zunanje politike v tem predelu sveta.«

Dunajska vremenska napoved: Pretežno oblačno, na več krajih megla, naraščajoča nagnjenost k padavinam. Polagoma prehod k zapadnemu vremenu.

Zagrebska vremenska napoved: Po večini oblačno in megleno, možne so lokalne padavine, zmerno hladno.

Gospodarski načrti naše vlade

Velik govor ministrskega predsednika dr. Milana Srškića

Belgrad, 22. nov. m. Danes popoldne ob 5 se je vršila seja poslanskega kluba JNS, ki ji je prisostovala vsa vlada in skoraj vsi poslanci JNS ter veliko število senatorjev. Za sejo poslanskega kluba je vladalo v vseh političnih krogih veliko zanimanje, ker je bilo znano, da bo vlada predložila v razmatranje poslanskemu klubu uredbe, ki so izdelane za sanacijo gospodarskega življenja v naši državi.

Na seji poslanskega kluba je takoj dobil besedo predsednik vlade dr. Srškić, ki je imel daljši ekspozé, v katerem je med drugim dejal, da se je vlada vedno trudila in delala na to, da zboljša gospodarske razmere v državi in da tako pomaga najširšim slojem, ki jih je zadela gospodarska kriza. Dosedanji tozadnji zakoni so bili samo začasni. Zato je vlada delala neutrudno na tej zakonodaji in je sedaj predložila uredbe, s katerimi misli urediti gospodarsko stanje v državi.

Uredba o zaščiti kmeta

Najvažnejša od teh uredb je brez dvoma uredba o zaščiti kmeta, s katero se mora napraviti konec sedanemu neznosnemu provizoriju, in dolžniki in upniki se morajo postaviti v položaj, da bodo vedeli, s čim imajo v bodočnosti računati. Dolžniki morajo svoje dolge urediti, toda z znanimi olajšavami v pogledu rokov, obrestne mere in načina odplačevanja, ker jih na drugačen način ne bi mogli urediti, ker so bili ti dolgi sklenjeni v največ slučajih v dobi inflacije in povečini tudi v času, ko je vladala lakota v državi in ko je bila konjunktura za gospodarske proizvode za kmeta tri- do štirikrat ugodnejša od sedanje. Upniki pa morajo vedeti, da se jim bodo dolgi plačali, čeprav v nekoliko daljših rokih in s nižjimi obrestmi, radi česar se mora tudi njim priskočiti po možnosti na pomoč, da bi se dvignila njih likvidnost, ki je zaradi pretvoritve kmečkih dolgov iz kratkoročnih v srednje- in dolgoročne zelo padla.

S to uredbo se daje zaščito kmetu, ki obdeluje zemljo sam ali pa s člani svoje družine, katerega obdanični dohodki izvirajo pretežno iz poljedelstva, če njegovo posestvo ne presegajo površine 75 ha obdelane zemlje, in pri zadruhu preko 200 ha.

Vsi kmetje bodo izplačali svoje dolge upnikom v roku 12 let, začenši od 15. februarja 1934 po sledeči tabeli:

Leta	Privatnim osebam	Denarnim zavodom
Prvo leto	6%	6%
Drugo leto	6.60%	6.75%
Tretje leto	7.28%	7.65%
Četrto leto	8.06%	8.94%
Peto leto	8.84%	10.76%
Šesto leto	9.75%	12.68%
Sedmo leto	10.72%	14.72%
Osmo leto	11.84%	15.64%
Deveto leto	13.06%	16.85%
Deseto leto	14.36%	17.38%
Enajsto leto	15.94%	17.85%
Dvanajsto leto	17.55%	18.78%

Povprečna obrestna mera, računajoč tudi stroške provizije in drugo, znaša za dolge osebam 3.54 odst. za dolge denarnim zavodom 6.02 odst. Začetno odplačevanje, v vključenim obrestmi in glavnico, znaša 6 odst. od dolžnega zneska in se dvigne šele po petem letu za dolge denarnim zavodom in šele po sedmem letu za dolge privatnim osebam nekaj nad 10 odst. letno.

Takoj, ko stopi v veljavo ta uredba, se odgodi vse prisilne prodaje, prisilne uprave (sekvestre) kakor tudi odvzem premoženja (transferacije), prevzete za naplačilo ali zavarovanje kmečkih dolgov.

Novo izvršbo se lahko izvršijo samo z naplačilom anuitet, določenih po tej uredbi.

Kmetje, katerih dolgi ne presegajo 1200 Din, bodo plačevali ta dolg v enakih obrokih v roku treh let, a v kolikor celotni dolg na raznih krajih ne prekorači 5000 Din, v roku petih let po istih obrestih. Ta zaščita se ne nanaša na dolge do 500 Din obrtnikom in trgovcem za obleko, obutev in življenjske potrebščine.

Ce se upnik pri iztoženem in izvršilnem naplačilu poslužuje pravnega zastopnika, ne plača teh

V tem cilju je kraljevska vlada izdelala nekoliko uredb, ki bodo v najkrajšem času predložene narodni skupščini v odobritev. Te uredbe pomenijo samo majhen doprinos za zboljšanje gospodarskih razmer in se bodo izvedle po načelu, da bo vsak državljan odgovarjal svojim obveznostim na eni, na drugi strani pa, da jim bo lahko država v težkih razmerah priskočila na pomoč, tako da jim bo lažja strogość teh obveznosti s določitvijo odplačilnih rokov, načina odplačevanja in z obrestmi, tako da se bo dvignila morala dolžnikov in vrnilo zrahljano zaupanje upnikov v medsebojnih gospodarskih odnosih, brez katerega se ne more niti zamisliti ozdravitev sedanjih gospodarskih razmer v državi. Te uredbe nimajo začasnega obsega, ampak predstavljajo začetek sistematične in definitivne normalizacije in ureditve razmer v našem gospodarstvu.

stroškov zastopnik kmeta. Stroške komisije pri izvršbi istotako odpadejo, ker se bo plenitba vršila brezplačno potom občinskih oblasti.

Ce kdo od dolžnikov v roku od treh let ne plača določene letne anuitete, izgubi pravico na zaščito po tej uredbi. To pravico izgubi tudi oni, ki ogoljufa upnika s tem, da odtuji svoje imetje.

Agrarni interesi, ki so se fakultativno odkupili v dobi visoke konjunktne zemljiš, lahko namesto odplačila v gotovini izvršijo odplačilo v naravi z ono količino pšenice, ki odgovarja anuiteti po tej uredbi in ki jo je obračunati po tečaju domače borze na dan podpisa pogodbe o fakultativnem odkupu. Tisti pa, ki plača svoj dolg preje, bo imel posebno korist, ker se mu bo za vsako leto preje izplačanje dolga odbilo po 2% od glavnice, tako da se bo onemu, ki bo takoj uredil svoje dolge, odbilo 24%, to je skoraj četrtina njegovega dolga.

Čuvanje likvidnosti upnikov

Zato je kraljevska vlada določila v tej uredbi, da upniki kmetijskih dolgov lahko svoje konvertirane terjatve eskontirajo ali dajo v lombard prvenstveno do 50 odstotkov pri državnih in privilegiranih zavodih, seveda po pogojih, ki so določeni za redno poslovanje teh zavodov. V ta namen je kraljevska vlada zagotovila za čas od prvih treh let za nove kredite teh upnikov znesek do ene milijarde dinarjev. To moram poudariti, da se bodo ta sredstva nabavila s strogim čuvanjem in spoštovanjem principov naše monetarne politike, zakonov o denarju in zakonov o Narodni banki ter s prihranki v državnem gospodarstvu, ki se bodo prvenstveno uporabljali za odplačilo prejšnjih predumov pri Narodni banki in s pravilnejšo razdelitvijo dosedanjih kreditov pri imenovanih denarnih zavodih.

Prejšnji zakoni o zaščiti kmeta

Zakaj ni vzet v pretres že preje pripravljeni načrt zakona o zaščiti kmeta? Rešitev vprašanja kmečkih dolgov na način, da se kmetu zagotovi olajšave, brez katerih bi on pri sedanem gospodarskem stanju in pri sedanjih nizkih cenah agrarnih proizvodov ne mogel zadostiti svojim obveznostim, a da bi se pri tem ne uničil popolnoma in istočasno zavarovalo vsaj toliko sredstev, da se deloma ohrani likvidnost upnikov, to je bilo delo, ki ni bilo enostavno in ki je zahtevalo za vsestransko pročitve mnogo časa. Radi tega kraljevska vlada tudi ni dala svojega soglasja za zakonodajni pretres tega načrta, ki se je pripravljaval v narodni skupščini pred nekaj meseci, ker je smatrala, da taka enostranska rešitev tega vprašanja ne bi odgovarjala splošnim gospodarskim interesom države in bi indirektno škodovala tudi kmetu samemu. Zato tudi nestrpnosti nekaterih od vas, zakaj se ta predmet ni predložil na dnevni red v prejšnji obliki, najde tukaj svoje opravičilo. Mislim, da bo ta uredba zadovoljila vse, ker v glavnem ponavlja vsa načela prejšnjih predlogov, ki so se pripravljali v skupščinskem odboru s številnimi olajšavami in za kmeta najugodnejšimi plačilnimi pogoji in ker se v njej razpravlja o celotnem problemu, v kolikor se nanaša na kmeta in na upnika.

državi efektivno privabi dohodke, ki ji pripadajo po pozitivnih zakonih. Vlada se je držala tega osnovnega načela tudi pri izdelavi novega predloga proračuna. V tem pogledu je vlada strogo izvedla znatno varčevanje v izdatkih, istočasno pa je uvedla tudi gotove nove fiskalne predpise, ki ne povečajo fiskalne obremenitve, temveč samo popravljajo nekatere stvari v današnji finančni zakonodaji, iz katerih mora rezultirati boljše in učinkovitejše pobiranje državnih dohodkov. Vse to se izvede v končnem cilju na to, da se popolnoma doseže realni budžet, da se ohrani budžetsko ravnotežje in obdrži, ker je to prvi in bistveni pogoj dobrega reda v državnih finančah.

Ozdravljenje denarnih zavodov

Poleg ureditve vprašanja kmečkih dolgov so prve važnosti za obnovu našega gospodarskega življenja finančne odredbe, ki naj dejansko poživijo in okrepijo funkcijo denarnih zavodov v gospodarskem življenju. Tudi današnji režim blokiranja vlog (§§ 5 in 6) kakor tudi dosedajni zakon o zaščiti kmeta je bil uveden kot čisto začasna odredba, da trenutno olajša položaj denarnih zavodov, ki so bili po krivdi svojega poslovanja bodisi radi težkih gospodarskih razmer v državi, posebno pa radi zrahljanega zaupanja v gospodarskem prometu, zavedeni v težek in brezizhodni položaj. Mi smo s tem, ko smo predložili uredbo o zaščiti denarnih zavodov, ki so prav tako vsiljene radi pritiska neznoznih razmer, dobro vedeli tudi za vse škodljive posledice za splošne gospodarske koristi. Mi smo dobro vedeli, da se z moratoriji, za katere ni videti ne konca ne cilja, ne odpravljajo zle posledice gospodarske krize, in da je treba ustvariti možnost, da denarni zavodi čim prej izidejo iz tega provizoričnega režima, da bi se postopno s popraviljem gospodarskih razmer v državi povrnil v svojo normalno funkcijo, na svoje redno poslovanje. Te odredbe za ozdravljenje denarnih zavodov so različne po različnem stanju posameznih zavodov in po pomenu teh zavodov za splošne gospodarske koristi države.

To, kar se ne more rešiti, kar je bilo bolno rojeno in nikdar ni moglo živeti, mora izginiti, da se likvidira s čim manjšo škodo za interesirane. Radi tega je za take zavode predviden v uredbo poseben postopek o likvidaciji, ki bo omogočil na hiter in najcenejši način prenehanje teh zavodov pod polno kontrolo oblasti, da interesi posameznikov ne bi bili oškodovani za načinom likvidacije. Za one denarne zavode, ki so in če so pasivni ali ki se morejo in morajo sploh v gospodarskem interesu ohraniti, prav tako za one aktivne, toda neliqidne denarne zavode, se predvideva z uredbo cela vrsta mer, da uredijo svoje bilance in da okrepijo svojo aktivnost in svojo likvidnost. Ali se bo dopustila sanacija teh zavodov tudi v tem primeru, če so pasivni, bo odločal minister trgovine in industrije. V tem cilju se more takemu denarnemu zavodu odobriti:

1. valorizacija nepremičnega imetja,
2. bilanciranje državnih papirjev po vrednosti, po kateri so vnešeni v poslednjo bilanco, oziroma po ceni, kolikor so stale,
3. pretvarjanje enega dela starih zahtevkov zavodovih upnikov-vlagateljev in to samo, v kolikor so pripisani akcijskemu kapitalu in po kolektivni odločbi vlagateljev, ki je bila sprejeta z večino glasov,
4. izdajanje zadolžnic, zavarovanih z zastavo na nepremičninah ali z zahtevki, ki so zavarovani s hipoteko, do največ 25% stvarne vrednosti te nepremičnine s 5 odstotnimi obrestmi, katere stari upniki-vlagatelji morejo, če hočejo, sprejeti za delno plačilo teh starih zahtev.
5. pravica na odpis akcijskega kapitala in rezervnih fondov,

Težke gospodarske razmere poslednjih let so imele tudi pri nas kakor po vsem svetu za posledico znatno osiromašenje naroda. Temu bo vlada skušala od pomoči z javnimi deli. V tem pa ni treba razumeti ona velika investicijska dela, od katerih ima korist samo posamezni kraj in za katere je treba zahtevati državnih sredstev in državno akcijo. Ta javna dela naj pomenijo akcije socialne podpore vsem krajem v državi brez razlike, obenem akcije gospodarskega dvigovanja vseh, pa tudi onih, po svoji geografski usodi težko prizadetih in zanemarenih krajev.

Pobijanje brezposelnosti z javnimi deli

Za izvedbo javnih del se bo ustanovil v vsakem okraju poseben odbor, sestavljen iz zastopnikov vseh občin. Ti odbori bodo imeli nalogo, da proučijo potrebe za pobijanje brezposelnosti in da predložijo vsako leto načrt za najpomembnejša dela za njihov okraj. Delegati tega okrajnega odbora bodo ugotovili po stvarnih potrebah pod vodstvom bana načrt teh javnih del za posamezne banovine. Ta načrt banovinski bo definitivno ugotovil in odobrili ministrski svet po predlogu gradbenega in ministra za socialno politiko.

Okrajna banovinska javna dela

Vsa sredstva za ta javna dela bodo koncentrirana v posebnih fondih pri ministrstvu za zgradbe in pri posameznih banovinah. Ti fondii bodo mogli kot samostojni pravni subjekti na podlagi prelimitiranih dohodkov sklepati samostojno in najemati tudi samostojno potrebna posojila.

Sredstva za javna dela

1. Pobira se po vsej državi in se plačuje v fond za javna dela pri gradbenem ministrstvu. Ta sredstva razporejata gradbeni in socialni minister na posamezne banovine po odobrenju ministrskega

Centralni fond

2. Pobira se po vsej državi in se plačuje v fond za javna dela pri gradbenem ministrstvu. Ta sredstva razporejata gradbeni in socialni minister na posamezne banovine po odobrenju ministrskega

Nadaljni obnovitveni ukrepi

Najvišja obrestna mera

Poleg tega je vlada pripravila uredbo o maksimiranju aktivne obrestne mere, ki se bo z ozirom na raznovrstne pogoje kreditnih odnosov v posameznih banovinah po rezultatu sporazuma med posojilodajci regulirala v posameznih banovinah po potrebi dotičnih krajev. Ona more po sporazumu v banovini znašati največ 3%, po odobrenju ministra trgovine pa največ 5 odstotkov nad eskontno mero Narodne banke. Za pasivne obresti se določa maksimalna meja 1% izpod diskontne mere Narodne banke.

Znižanje obresti NB

Vlada se pogaja z Narodno banko, da se njena eskontna mera zniža na 6 in pol do 2%.

Olajšave za trgovino in obrt

Poleg uredbe za zaščito kmeta, da za zahteve trgovcev in obrtnikov za konsus blaga, obleke in obutev do 500 Din ne velja zaščita, je predvideno že v uredbi o zaščiti denarnih zavodov, da denarni zavodi, ki se koristijo z zaščito, ne morejo svojih zahtev od trgovcev in obrtnikov do 10.000 Din, poravnati v roku treh let, ampak samo v obrokih v relaciji, ki se določi po tem, kako mora denarni zavod plačevati svoje obveznosti proti svojim upnikom. Da bi se šlo obrtnikom na roko in da se

Volitve v Španiji

Levičarji groze z meščansko vojno

Madrid, 22. nov. Vse večerno časopisje brez razlike pripadnosti, se peča z izidom volitev. Vsi listi so edini v tem, da pomenjajo volitve veliko zmago desnice.

Medtem ko desničarska lista »Nacion« in »Informaciones« izid volitev komentirata v tem smislu, da naj se posledje ves narod zedin v slojnim delu, poziva glasilo anarhističnih sindikalistov »C. M. T.« na revolucijo, ki naj popravi volilni poraz.

Meščansko-republikanska lista »Luz« in »Voz« podčrtavata resnost položaja zlasti, ker je centum utrpel obutno škodo in si stoji izrazita levica in desnica nasproti. Propadlo je tudi več ministrov volitve, zato vlada zavlačuje z objavo rezultatov. V Madridu, kjer so dosedaj bili socialisti

6. olajšanje fuzioniranja,
7. fiskalna olajšanja pri takseh in davkih,
8. odgoditev rokov plačila starih dolgov na način, kakor to v vsakem posameznem primeru ugotovi minister trgovine in industrije, pa najdalje za pet let. Izjemoma sme biti ta rok tudi daljši v primeru, da zahteve zavoda iz kmečkih dolgov predstavljajo znaten znesek celokupnih aktiv.

Te mere za zaščito denarnih zavodov se lahko nanašajo tudi na one zavode, ki niso pod §§ 5 in 6, kolikor bodo zahtevali to zaščito.

Zavodi, ki so pod §§ 5 in 6, kolikor jim ne bo odobrena sanacija in odgoditev rokov plačevanja, morajo likvidirati. Čas dvoletnega režima §§ 5 in 6 preneha za vsakogar.

Poleg tega so s to uredbo predpisane tudi stroge sankcije za odgovornost upravnega in nadzornega odbora denarnih zavodov in njegovih upraviteljev poleg odgovornosti iz kazenskega zakonika.

Rezijski stroški denarnih zavodov, ki se bodo poslužili uredbe o zaščiti, se bodo regulirali s posebno uredbo. Pod nadzorstvom ministra trgovine se bo ugotovilo za vsak zavod, od koliko oseb in kak bi sestavljen osebje zavoda, kakor tudi, koliko bi smeli največ znašati skupni rezijski stroški.

Člani upravnega in nadzornega odbora nimajo pravice niti do taniem niti do drugih honorarjev. Pokojnine nameščencev ne smejo presegati določenega zneska, a odpravnina ne more biti večja od šestmesečne plače. Omogoča se odprava posebnih in skupnih pogodb z znižanjem prejemkov aktivnih uslužbencev in pokojninskih prejemkov in odpravnin, pri zavodih, ki ne bodo prišli pod zaščito, pa razveljavljenje posebnih pogodb in znižanje prejemkov po kolektivnih pogodbah, to poslednje po oceni posebnega razsodišča.

Poleg sredstev, ki so predvidena za povečanje kreditov denarnega zavoda, čegar zahteve od kmetov se po uredbi o zaščiti kmeta pretvorijo v dolgoročne, je vlada misljena, da bodo te mere o zaščiti denarnih zavodov poleg povračila splošnega zaupanja v gospodarstvo imela za posledico odločitev vlade, ki bo v vseh svojih merah gledala na to, da mora biti vsak odgovoren za svoje obveznosti, tako da se bo ustvarila prava podlaga za postopni prehod k normalnemu in rednemu funkcioniranju denarnih zavodov, teh tako važnih činiteljev v gospodarskem življenju naroda.

sveta in po stvarni potrebi na podlagi načrta, ki se bo ugotovil na podlagi predlogov posameznih okrajnih odborov za javna dela. Ta sredstva so sledeča:

a) vsakoletni proračunski prinos države iz prihrankov od presežkov dohodkov;

b) zahteve države za vse dosedaj izdane pomoči za nabavo hrane;

c) posebna trošarina od bencina, dočim postane dosedanja obligatorična trošarina fakultativna;

d) trošarina na cement poleg maksimiranja cen cementa. Vse te vrste trošarin na bencin in cement bodo šle po svojem naravnem namenu en del v korist javnih del, ker je njegova potrošnja v ozki zvezi z zgradbami in vzdrževanjem prometnih sredstev. Ministrstvo za trgovino pa bo maksimiralo prodajno ceno in bo pazilo, da bo ta trošarina po možnosti tudi pokrita z dosedanjim prometno ceno, katero so kartelirane tovarne cementa tako brezobzirno dvigale v posameznih krajih.

Banovinski fondii

Poleg sredstev, ki se bodo pobirala v centralni fond in delila na banovinske fondie in ki naj znašajo 120 do 150 milijonov dinarjev in prihodnjem letu, se predvideva možnost, da posamezne banovine po odloku banovinskega sveta in z odobrenjem ministrskega sveta uvedejo tudi trošarino na vino in žganje. Ta dajatev je samo fakultativna za vsako banovino. Finančni minister bo maksimiral trošarine in predpisal način pobiranja. V nobenem primeru pa trošarine ne sme plačati proizvajalec niti se ne sme nanašati trošarina na konzum za lastno potrebo. Odločitev pa vlada popolnoma prepušča uvidenosti in samostojni oceni posameznih banovinskih svetov, dasi bi jaz posebno zelo obžaloval, če bi posamezne banovine opustile ta veliki in tako koristni dohodek, ki bi se namenil za gospodarsko obnovo in socialno podporo posameznih krajev.

Ukinitev kartelov

S posebno uredbo se bo določila prepoved delovanja kartelov, ki s pretiranimi cenami najbolj pritiskajo na široke sloje naroda.

Zakon o bankah

ki je že gotov. Na podlagi skušenj bi ta zakon onemogočil neracionalno plasiranje kapitala, posebno pa vlog, zaupanih bankam. Odgovornost članov uprave in nadzornega odbora posameznih zavodov pa bo znatno večja in trajna.

Zakon o zadružništvu

S posebno uredbo se uredijo pogoji o izvrševanju obvez z strani združenj in združnih zvez, da bi se prebredele težkoče, v katere bi zašle zadruge in zveze ob priliki izvrševanja uredbe o zaščiti kmeta. Poleg tega se bo vlada trudila, da se zadružništvu zagotovi potrebni kredit. Ta zakon o zadružništvu bo predložen te dni narodni skupščini na zakonodajni pretres.

Vse te uredbe bodo predložene narodni skupščini takoj v odobrenje.

absolutni gospodarji, je dobila desnica nad potovico mandatov.

Notranje ministrstvo poroča, da bodo ožje volitve v skoro polovico okrajev v nedeljo, 3. dec.

Madrid, 22. nov. Desnica je dobila nad polovico vseh oddanih glasov. Pri volitvah so propadli notranji, justični, prometni in pomorski minister. V provinci Lugo so socialisti ustrelili več oseb. Padlo je nad 300 strelcov.

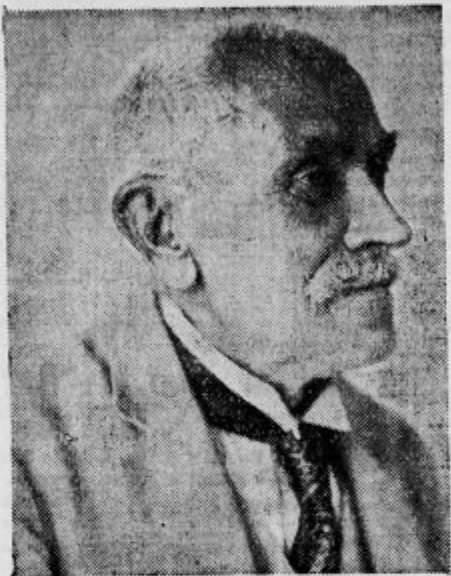
Polet v stratosfero

Bridgeton, 22. nov. (a). Aeronavt poročnik Settle, ki se je dvignil v stratosfero, je pristal sredi ob 17.50 blizu Bridgetona na močvirnih tleh. Noč je prepal s svojim tovarišem zaviti v balon. Zjutraj je njegov tovariš major Forne moral plavati do kopnega, nato pa še 10 km hoditi peš, da je mogel telefonirati oblastvom. Oba aeronavta sta s svojim vzletom zelo zadovoljna. Dosegla sta višino 59.000 čevljev, kar pomeni nov rekord. Balon ni hudo poškodovan.

(vanka R.)

Oče srbske stenografije umrl

Oktober letošnjega leta se je preselil v večnost veliki srbski stenograf, inspektor ministrstva v pok., Jovan S. Milovanović. Bil je mnogo let šef stenografske pisarne srbske narodne skupščine in predsednik belgrajskega stenografskega združenja. Rojen je bil l. 1845 v Belgradu. Bil je sin sodnika.

Srbska narodna skupščina v Kragujevcu je leta 1871. sklenila, naj skupščinske govore piše stenograf »ki bo znal točno zapisati, kar narodni poslanci govorijo, da ne bodo govorili med narodom drugače kakor v skupščini.« Vlada je poslala v Prago nadarjenega pisarja ministrstva pravde Milovanovića. Šel je l. 1872 v Prago, kjer se je naučil najprej češke stenografije. Češtine je bil že precej več. Sestavil je srbsko stenografijo s pomočjo dveh Čehov. Vrnil se je v Belgrad in je izšolal vrsto učencev, ki so bili kasneje vsi odlični stenografi. L. 1873 je Milovanović že stenografiral govore v skupščini. Tako je bil prvi stenograf, ki je v srbski skupščini ohranil dobesedne govore. Nekateri poslanci iz oddaljenih krajev so ga gledali kakor čarovnika.

Prvo stenografsko učno knjigo je izdal l. 1880. L. 1885. pa je doživela že tretjo izdajo. 30 let je bila ta knjiga edino srbsko stenografsko delo. J. S. Milovanović je bil stenograf z dušo in telesom. V svojem prevelikem navdušenju bi bil skoro žrtve prenapornega dela. Bil je dolgo edini stenograf v skupščini. Podnevi je stenografiral, ponoči pa prepisoval stenogram, dokler ei resno zbolel. Moral je iskati zdravja na Dunaju in v Gorici.

Pokojnik bi moral biti vzgled vsem stenografom. Da ste videli 87 letnega starčka, kako je svez in čil preda val avgusta l. 1932 na prvem kongresu jugoslov. stenografov v Zagrebu o »postanku in razvoju srbske stenografije«! Pričel je: »V mojih visokih letih so me sem privedle modre besede Nemca: Der Alten Rat, der Jungen Tat macht krummes grad« — (Nasvet starcev in delo mladcev krivo poravnava). Z mladeniškim humorjem nam je pripovedoval. Udeležil se je vseh sestankov in prireditev. Bil je zelo živahen. Izredno se je zanimal za slovenske narodne pesmi in prosil, naj pojemo še in še. S solzami v očeh je ginjen poslušal. Izrazil je celo željo: »Kako srečen bi bil, če bi mi umirajočemu zapeli »Po jezeru...«

Ni nam bilo dano, da mu izpolnimo željo, ker smo pričakovali, da izpolni on svojo obljubo in nas ubiše v Ljubljani. Veemogočni pa je ukrenil drugače. Usahnili je list triperesne detelje, ki je zrastle na prvem kongresu jugoslov. stenografov v Zagrebu.

Slava in trajen spomin velikemu možu!

*

Kolesar povozil potovko

Jesenice, 21. novembra.

V ponedeljek zjutraj je hotela Barbara Vidmar, znana jeseniška potovka, na vlak na Javornik. Na takozvanem Vodičarjevem klanecu jo je pa povozil neki kolesar ter si je pri padcu zlomila nogo. Prepeljali so jo v ljubljansko bolnišnico. Najbrže ji bodo morali nogo odrezati. Splošno znana Barba je že dolgo let vsak ponedeljek z jutranjim vlakom potovala v Kranj na trg ter Jeseničanom prinašala raznih potrebščin. Barba je vdova po v vojni padlem možu in zelo skromna žena. Želimo ji skorajšnjega okrevanja po hudi poškodbi.

Važen problem podeželja

Pod plaščem brezposelnosti se skrivajo delomržeži in tudi zločinci

Iz senovške doline.

Cim bolj se bliža zima, tem več prihaja v naše kraje prosilcev in beračev. Med temi najdeš ljudi najrazličnejše vrste, poplavljenice, pogorelce, brezposelne itd. Če bi hotel človek vsem ustreči, bi moral imeti mošnjo brez dna. Med brezposelnimi so navadno sami znani obrazi iz prejšnjih let, ki po navadi pridejo vsako leto dvakrat. Ko stopi tak v hišo, se napravi kar lepo domačega in z nasmeškom na obrazu pove: »Brezposeln sem, če bo kaj mogoče. Pri vas sem že bil, pa sem vedno dobil.« Potem pa kar čaka in se ne da prej odpraviti, da mu človek res ne da nekaj, pa čeprav zadnji dinar.

Zelo mnogo pa je med temi brezposelnimi raznih kriminalnih tipov, ki so bili ob priliki policijskih racij izgnani iz mest ali pa so se iz previdnosti začasno sami umaknili v podeželsko zatišje, da lažje zamešajo sled svojih grehov. Zraven pa seveda iščejo priložnosti za svoje nepošteno delovanje in se skrivajo pod imenom brezposelnih spretno izmikajo očem postave. Taki ljudje prihajajo tudi iz južnih delov države in so za naše revno ljudstvo prava nadloga, na katero bo treba začeti resno misliti, da se jo na primeren način odpravi ali vsaj omili.

Za enkrat naj bi naše oblasti na deželi izvajale vsaj sledeče mere, da se zaščiti ljudje. Dovoljenja za nabiranje milodarov naj se izdajajo samo za golov čas, po katerem izgubijo svojo veljavo, ako jih ne da prosilec vnovič potrditi. Na dovoljenjih naj bi bilo tudi označeno, po katerih krajih ima prosilec pravico nabirati milodare. Glede »vandrana« raznih brezposelnih, od katerih prihajajo skoraj vedno eni in isti, bi bilo nujno, da se kaj ukrene, ker je za ljudstvo v današnjih težkih časih to nekaj neznesnega. Med temi brezposelnimi je večina takih, ki pri prosjačenju zatrjujejo, da ne morejo nikjer dobiti dela, če jim pa človek ponudi kakšno delo, ga pa odklonijo. Zaradi teh delomržežev zelo trpe delaželni brezposelniki, ki niso tako vsiljivi kakor delomržeži, ki se jim je beraška palica že tako rekoč segrela v roki. Sami priznavajo, da se da več naberačiti, kakor pa z delom zaslužiti.

Drzen rop bri belem dnevu

Ropar omamil svoji žrtvi in jima vzel 35.000 Din

Bratanci, 21. novembra.

Ta mesec so začeli prihajati v Slovensko krajino delavci iz Francije. Ker je tam zaslužek še precej dober, prinašajo mnogi lepe denarce domov. Tako sta se vračali dve delavki doma iz Goriškega. Bili sta že več let na Francoskem in tako sta si zaslužili precej denarja. Ko sta na postaji v Bratonicah izstopili in se nekoliko oddaljili od vasi, se

jima je pridružil neznan mož, ki se je nekaj časa zaupno razgovarjal z njima o vsakdanjih stvareh. Nato pa sami ne vesta, kaj se je zgodilo z njima. Zločinec je svoji žrtvi omamil z nekim praškom in se je nato polastil ročnih torbic, kjer sta imeli ves denar v znesku 35.000 Din. Ko sta se nesrečnici zavedli in videli, da sta okradeni, sta odšli nazaj na postajo. Toda vsaka sled za zločincem je bila izbrisana.

Oživel, ko so ga spuščali v grob

Pogrebci v strahu pobegnili

Iz Banja Luke poročajo: V neki vasi pri Bugojnu je umrl kmet Jovo Čačić, star 48 let. Imel je čudno bolezen in niti zdravniki niso vedeli, kaj mu je pravičaprav. Za to boleznijo je okrog 3 zjutraj umrl, ob 6 popoldne pa je že bil pogreb. Ves dan je ležal na mrtvaškem odru in družina ga je obkotala.

Na pogreb je prišlo mnogo ljudi in ko so ga spuščali v grob, je eden izmed navzočih zaslišal iz krete ropot. Dvignili so krsto iz jame, jo odprli in zagledali Čačića živega. Vse navzočne je prevzel grozen strah. Ljudje so kakor divji bežali čez grobove, niso imeli niti časa, da bi šli skoz vrata, marveč so poskakali čez ograjo.

Spomenik Lamartine-u

Letos je poteklo 100 let, odkar je slovit francoski pesnik Alfonse de Lamartine potoval po ozemlju naše države. V svoji knjigi »Potovanje po vzhodu« je z izrednim navdušenjem in ljubeznijo pisal o srbskem ljudstvu ter napovedal zedinjenje

Jugoslovanov. Ob tej priliki mu bo v nedeljo belgrajsko društvo prijateljev Francije odkrilo v Karagiorgijevem parku v Belgradu lep spomenik, ki je delo slovenskega kiparja Dolinarja. V Zemunu pa bo odkrita v tamkajšnjem parku posebna spominska plošča. Francosko akademijo bo pri slovesnostih zastopal znani pisatelj Abel Bonnard.

Napad na vaškega pismonoša

Vas Čačič pri Petrinju je doživela te dni senzacijo. Dva našemljena roparja sta napadla pismonoša Petra Bogičevića, ko se je vračal s pošto, ki je prišla z vlakom iz Karlovca na postajo Kraljevačani.

Pismonoša Bogičević že več let vrši svojo službo ter hodi vsaki dan proti večeru na vlak, ponoči se pa vrača domov. Tako je storil tudi v ponedeljek. Ko je vlak privozil, je Bogičević napolnil svojo poštareko torbo in ni hudega sluteč odšel proti domu. Ko je prišel na državno cesto, sta okoličila predenj dva našemljena roparja, oborožena s težkimi koli. Začela sta udarjati po ubogem pismonoši tako hitro, da ta ni imel časa, da bi se branil, čeprav je imel pri sebi službene samokres. Tolkla sta toliko časa, da se je pismonoša zgrudil na tla. Nato sta mu vzela torbo s pošto in denarjem ter samokres in izginila v bližnjem gozdu. Ko se je pismonoša zavedel, je imel toliko moči, da se je privlekel do bližnje hiše, kjer je povedal ves dogodek. Bogičević ima dve hudi rani na glavi in več lažjih po životu. Prepeljali so ga v bolnišnico. Roparja zasledujejo orožniki.

Tudi soda voda ima rezen ukus, dasi ne vsebuje nikakih mineralnih sestavin v sebi. Iz tega sledi, da se dobrot mineralnih vod ne more meriti po več ali manj rezkih okusih, temveč edinole po množini v njih raztopljenih zdravilnih soli. Tih pa imajo od vseh znanih mineralnih vod največ Rogaško slatinski vrelci: Tempel, Styria in Donat (do preko 16 gr. na 1 liter vode). Zato imajo tudi Rogaško slatinski vrelci kljub svojem milemu in nevsljivemu ukusu večjo zdravilno vrednost. Rogaško slatinski vrelci ščitijo in zdravijo v ne-to-sežnim uspehom človeško telo pred boleznimi želodca, mehurja, jeter, ledvice, žolčnih kamnov, protina sladkorne bolezni itd. Kdor tedaj redno in dosledno pije Rogaško slatinske vrelce, ni nikdar bolan. Rogaško slatinski vrelci pospešujejo tek, urejajo prebavo, pomlajajo kri in utrjujejo zrakljano zdravje!

Zaradi rib - 12 mesecev

Ljubljana, 22. nov.

Mali kazenski senat ima v programu še dokaj razprav, ki jih namerava izvršiti še pred novim letom. Tudi danes je razpravljal kar ves dan pozno v noč. Marjančkov Drežek, 32 leten lep in zastaven fant, doma tam iz Škofje Loke, čedno oblečen, lepe strahaste hlače, galoše in svetel klobuk z visokim »gamsborom« je pogumno stopil pred tri sodnike. Klobuk je položil na založno klop, sam pa je ves čas razprave stal. Smehljal se je in po svoje zasnoval dolgo obrambo, kajti zagovarjati se je moral zaradi več prestopkov in zločina tatvine rib. Državni tožilec ga je obtožil zaradi lahke telesne poškodbe, nevarne grožnje, zaradi žaljenja ribiškega čuvaja, zaradi klevetanja orožnika in v glavnem zaradi tatvine rib, ki jih je vlovil v revirju g. Frana Dolenca. Napram sodnikom je bil zelo vljuden. Ko mu je državni tožilec očital: »Ste bili že večkrat tukaj. Vas dobro poznam«, je Drežek smehljajoč odvrnil: »Prosim, gospod državni pravdnik, jaz nisem noben zločinec.«

Glavna točka obtožbe so bile — preklicane ribe, ki jih ima Drežek zelo rad. Patetično je — ko ga je g. senatni predsednik prijel — vzdihnil: »Jih kradem. Priznal sem, da sem 6 belic ven nesel. To sem storil, da bi Pevcu pomagal do ribolova.« Predsednik: »Dostoj se niste nič priznali.« Obtoženec: »Imam vedno trnke pri sebi. Ko so ga prijemali, da natanko pove, koliko rib je vjel, je odvrnil: »Poslušajte, gospodje sodniki, imel sem 11 ovadb in se vsega ne vem spominjati.« Priznal je dalje, da je res vjel tri četrti kg težko postrv.

Priča ribiški čuvaj Stanko Pevce je omenil: »Grozil mi je, da me bo ubil.« Obtoženec: »Ko pa sem jih že toliko na svetlo!« (Smeš v dvorani.) Predsednik je čital razne spise, rekoč: »Prepeš in potepač!« Drežek: »Ali sem koga zaklal, a?« Predsednik: »Je na slabem glasu!« Obtoženec: »Ali sem komu kaj slabega storil? Vsakemu dobro!«

Državni tožilec: »Obtoženec ima že nad 40 kazni. Nevaren je za okolico. Predlagam strogo kazno, da ne bo mislil, da je vse to špas. Po prestani kazni naj se izreče pridržanje v zavodu. To je zaslužil!« Obtoženec se je pri tem precej zdrlil.

Branilec ex-otto: »Vsak ima svojo žilico. Obtožencu ribica in ribiška strast ne dasta miru. Prosim milo kazno.« Posvetovanje je trajalo precej časa. Drežek se je smehljajoč obrnil proti obtožstvu in na prstih pokazal: »Osem!« Precej je bil presenečen, ko mu je predsednik čital sodbo. Zaradi raznih prestopkov mu je senat naštel nekaj dni, toda zaradi rib mesece. Obsojen je bil vsega skupaj na 12 mesecev strogega zaporu, ker je bil že enkrat zaradi rib obsojen, dalje na 240 Din denarne kazni ter v izgubo častnih državljanjskih pravic na 3 leta. Predsednik: »Ali sprejmete kazno?« Drežek: »Vam bo povedal g. branilec.« Pobral je klobuk in odjadril iz dvorane. Pozneje se je premislil in sklenil, da se bo pritožil.

Prijet svetovni pustolovec

V Banja luki je te dni na promenadi prijel neki policijski agent srednje starega elegantnega gospoda ter mu napovedal aretacijo. Tujec se je pričel izgovarjati v madjarskem jeziku, toda ni mu dosti pomagalo. Tujec je kmalu nato priznal, da mu je ime Aktiv Hodžić ter da je doma iz Sarajeva. Policiji je bilo takoj jasno, da ima v rokah pustolovca, ki ga iščejo skoraj vse evropske policije od Madrida do Varšave. Pri zaslišanju je Hodžić izjavil, da je bil namenjen na Madjarsko, pa mu je zmanjkalo denarja. Aktiv je star 35 let ter je bil pred časom obsojen v Banja luki na dve leti ječe. Ko je to kazno odsedel, se je potepal po vsej Evropi ter povsod kradel in vlamljal. Hodžić je na policiji mirno izjavil, da ga bodočnost ne briga, ker je vzgojil dober naraščaj po najbolji modernem sistemu žeparske šole in da mu bo ta že pomagal v življenju.

Fran Erjavec:

Pismo s Kosovskega polja

Zemlja in zemljani.

V Vučitrnu, sredi novembra 1933.

Dvanajst let je minulo letos, kar sem obiskal prvič to znamenito zgodovinsko pokrajino. Samo v naglici sem napravil tedaj skok iz Skoplja do Prištine in od tam še naprej do kosovskega bojišča. Mnogo se tedaj nisem utegnil muditi tu, saj skoro ni bilo dneva, da bi ne priredili kakaki kakega napada na vas, na železniško postajo ali pa celo na sam vlak. Ni me zato preveč mikalo, da bi prodajal tu doli svojo kožo, razen tega pa tedaj menda na vsem Kosovem polju še nisi dobil prenočišča, kjer bi se ne nalezel milijonov raznih neprijetnih »domačih živalic« in tudi hrane še nisi dobil, ki bi jo bil prenesel naš slovenski želedec. Prav na hitro sem opravil tedaj to »romanje«, ravno toliko, da sem imel nekaj pojma, kako izgleda pokrajina, katere ime smo nekoč s takim zanosom izgovarjali mladi študentki in katero pozna danes pa že tudi zadnji naš šolarček. Kosovo polje, kosovska bitka, kosovski junaki, kosovska devojka! Ne mine proslave in ne zapiše se danes slavnostnega uvodnika, ki bi ne bil posut s temi gesli, ki so se pretvorili že v nekatere simbole, saj je pa z njimi tudi res zvezano toliko najusodnejših dejanj zgodovine Jugoslovanov. Če bi se bila na zgodovinski Vidov dan l. 1389. obrnila boja sreča drugače, bi ostali morda tudi nam Slovencem prikranjeni potoki solza.

Razumevno je tedaj, da sem se zato v začetku letošnjega septembra vozil še s prav posebnimi občutki iz Most pri Ljubljani sem v Vučitrnu na Kosovem polju za učitelja. Končno je še v tukajšnjih garnizijah že na stoline naših fantov sanjalo o domači vasi in o domačih dekletih. Precej naših ljudi si služi tu doli svoj kruh in tudi marsikaj Slovenec je že poskušal v teh krajih svojo srečo kot kolonist. Verjetno je

tedaj, da bo tudi pri nas mnoge zanimalo, kako izgleda ta znamenita zemlja in to ljudstvo danes, tem bolj, ker se ne spominjam, da bi ju bil kdo v naši publicistiki že podrobneje opisaval.

Vozil sem se po novi, šele pred par leti dograjeni železnici, ki je po dolini reke Ibra zvezala ljubeznivo južnošumadinsko Kraljevo s Kosovsko Mitrovico na skrajnem severu Kosovskega polja. Dolina je jako ozka in še bolj redko naseljena, vendar prija tudi našim očem. Edini večji kraj ob progi je Raška, ki te spomni, da se voziš po pokrajini, iz katere so nekoč tedanja srbska plemena in Nemanjiči začeli ustvarjati pozneje tako močno srednjeveško srbsko carstvo in ki se je

nikih, v 15. stol. je bila pa nekako središče cve-točega srbskega rudarstva. Kopali so tu celo srebro in zlato. Rudarili so tedaj tu zlasti Sasi, ki so si že takrat postavili tudi lastno katol. cerkev. Pod turško vladjo je potem vse propadlo, toda spomin na rudnike je ostal. Ko so v balkanski vojni Srbi osvobodili te kraje, si je znal znani Rade Pašić kmalu pridobiti koncesije tudi za ta rudnik. Seveda si ni napačno sam ekbrbi za njegovo eksploatacijo, temveč je prodal to angleškemu Selection trustu, ki je ustanovil posebno delniško družbo »Trepča Mines Ltd.« z 1 milijonom funtov glavnice in s sedežem v Londonu. L. 1925. so prišli Angleži sem preiskovat, pred 3 leti

Pogled na Kosovsko Mitrovico.

potem zrušilo že po kratki slavi in moči ravno tu na Kosovem polju. Bole te že vse kosti, ko ogleduješ na levi pogorje Kopaonik, znano po svojem bogastvu rud, vendar imaš tedaj že upanje, da gre vožnja h koncu. Pozoren postaneš šele tik pred Mitrovico, kajti na pobočju odepkov Kapaonika zagledaš naenkrat naprave »Trepča Mines Ltd.«

Trepča, par kilometrov severovzhodno od Mitrovice, je slovela že v 14. stoletju po svojih rud-

so se pa velikopotezne lotili dela. Investirali so že nad pol milijarde dinarjev in ustvarili res najmoderneje naprave, zraven pa niso pozabili tudi na delavstvo, ki nima morda nikjer v Srbiji takih ugodnosti in takih modernih socialnih naprav kot tu. Ze sedaj izkopljejo dnevno 30—35 vagonov cin-kove in svinčene rude, ki gre vasa na Solun, toda obrate še neprestano razširjajo in tudi topilnice še nameravajo graditi. Sedaj je že zaposlenih pri podjetju okroglo 800 moči (s svojci 3000). Rudarji so

večinoma Ličani in nekaj je tudi Slovencev, profesorji so po veliki večini Slovenci (zaslužijo 50 do 80 Din dnevno), uradniki so Rusi, inženjerji Srbi, voditelji pa Angleži.

To podjetje, ki ima še nedogledno bodočnost, je dalo tudi bližnji Kosovski Mitrovici novo lice in nov, močan pogon k naglemu razvoju in napredku. Mitrovica še ni stara. Nad njim gospodujoča strmina Zvečan z znamenitimi razvalinami je bila sicer naseljena že v starem veku, toda Mitrovica je nastala šele v 14. stoletju tu ob kolenu Ibra, kjer se ta zavije proti severu in kjer se vanj steka glavna rečica Kosovega polja, Sitnica. Vkljub temu, da tvori nekako krizišče potov proti severu v Raško, proti zapadu v Sandžak in Metohijo ter proti jugu na Kosovo polje, se vendar do zgraditve kosovske železnice (Skoplje—Mitrovica) l. 1873. ni mogla prav razviti, toda od tedaj je napredovala jako hitro, saj je bila glavna izvozna postaja za Sandžak. Še danes nalože v Mitrovici vsako leto na stolotine vagonov zlasti sandžaskih ovc, ki gredo na Solun. Število prebivalstva se je tako dvignilo l. 1890. že na 21.000 in tu so bili važni, uradi ter avstrijski in ruski konzulat. Posebno se je proslavil med balkansko vojno avstrijski konzulat z zloglasno Prochaškovo afero. Balkanska in svetovna vojna sta mesto potem zopet skoro uničila, saj je stelo l. 1921. komaj še 10.000 prebivalcev. Turki so se namreč v velikem številu začeli seliti v Kemalovo Turčijo. Arnavti pa v Albanijo. Šele Angleži so dali sedaj mestu nov pogon (sedaj šteje zopet 12.000 prebiv.). Zgradili so par modernih hotelov, povsod rastejo lepe vile rudniških uradnikov in strano kaldrmo so pravkar začeli nadomeščati z granitnimi kockami. Vendar ima mesto v glavnem še vedno izrazito muslimanski značaj, saj je pa tudi vsa okolica zlasti proti jugu in zapadu izrazito muslimanska. Celó jako zavedni so ti Arnavti in Turki in tu je doma celo povojni politični voditelj južnosrbskega muslimanskega džemijeta, znani Ferad beg Draga, ki živi sedaj sicer v Belgradu, vendar ima tu še vedno svoje veliko imetje. Svoje kamenolome ima tu blizu tudi Radicev morilec — Puniša Račić. Dalje.

Liublanske vesti:

Nova ljudska šola za Bežigradom

Ljubljana, 22. novembra.

Vprašanje tako zelo potrebne osnovne šole za Bežigradom, se zdaj, da je sedaj pred rešitvijo. Mestni občinski svet je že pred tremi leti sklenil zgraditi to šolo, toda razne ovire, v prvi vrsti seveda pomanjkanje finančnega kritja, so izvršitev precej zavlekale. Končno je bila letos pred nekaj meseci razpisana licitacija za gradbeni delo za to poslopje in sicer v proračunanem znesku 4.200.000 dinarjev. Za gradnjo se je prijavilo več reflektantov, najnižja ponudnica pa je bila Ljubljanska gradbena družba, ki se je ponudila, da prevzame vsa gradbena železobetonska in sploh težka dela za znesek 3.558.000 Din. Gradbeni odsek mestnega občinskega sveta in pa magistratni gremij sta se odobrila, da se delo odda temu podjetju. Informirali smo se pri Ljubljanski gradbeni družbi, kjer so nam odgovorili, da očitno še niso o sklepu mestne občine obveščeni ter da tudi še niso pozvani, naj delo prične. V primeru, da bo sklep odseka in gremija prvomoten ter da mestna občina pozove podjetje, naj prične z delom, je Ljubljanska gradbena družba pripravljena takoj pričeti z izkopom za temelje novi šoli.

Nova šola bo stala v sedanji gramozni jami, kjer je skromna delavska naselbina. Šola je zasnovana zelo moderno in v velikem obsegu. Vsa gramozna jama je zamišljena kakor en sam park oz. roma gozd, sredi katerega bo stalo šolsko poslopje s svojimi delavnicami, telovadnicami in igrišči. Zaenkrat se je mestna občina odločila, da zgradi samo najbolj nujni del nove šole. Če bi se dela takoj pričela, bi bila zemeljska dela s temelji

vred dovršena že do pomladi, ker je sedanje vreme za gradnjo prav ugodno. Druga gradbena dela bi se mogla vršiti spomladi in poleti, tako da bi mogla šolska mladina že meseca septembra prihodnjega leta v novo šolo, ki bo nedvomno najbolj moderna osnovna šola v Ljubljani.

Za sedaj sta zamišljena samo dva objekta in sicer prvi ob cesti, ki bo enonadstropen in drugi, ki bo dvo- odn. trinadstropen. Lastnikom malih hiš in barak v gramozni jami se zaradi te gradnje še ne bo treba umakniti, ker ne stoji na stavbišču, ki bo v kratkem zazidano. Pač pa se bodo morali pozneje umakniti, ko bo pričela mestna občina delati park okoli šole.

Vsi stroški za izvršitev prvega programa šole bodo znašali okoli 6 milijonov Din ter je treba k gradbenim stroškom pristeti še stroške za razna dela profesionalistov, za pohištvo in drugo opremo. Mestna občina ima zaenkrat za to šolo pripravljenih 1.700.000 Din, katerih izplačilo pa še ni končno določeno. Druge zneske za zgradbo te šole bo mestna občina morala pač vnesti v svoje prihodnje proračune.

Nova šola za Bežigradom bo prva osnovna šola, ki jo bo mestna občina zgradila po 22 letih. Leta 1911 je bila namreč zgrajena v Ljubljani zadnja osnovna šola, namreč na Prulah. Ko bo nova šola popolnoma dograjena in urejena, bo z njo znatno pridobil bežigradski okraj, pa tudi mestna občina, z njo bo tudi rešen zelo važen problem, kako urediti gramozno jama. Dosedajšnjim dostojnim stanovalcem kolonije v gramozni jami pa je mestna občina že obljubila, da jim preskrbi novo možnost primernih bivališč.

Seja mariborske občinske uprave

Mestni svet in upravni odbor sta imela v torek zvečer svoji redni seji. Mestni svet je razpravljati pretežno o gradbenih zadevah, dočim se je upravni odbor bavil z razdelitvijo podpor raznim društvom. Važnejši sklepi mestnega sveta so naslednji: Odobre se menjalne pogodbe med mestno občino in raderdorsko upravo in med občino ter Matildo Strašnovno. S temi menjavami so se zaključila mestna zemljišča v Koroskem predmestju. — Nadalje se odobre pogodbe za nakup stavbenih parcel od mestne občine Martinu Kerinu, Mariji Paulšek, J. Iseku in K. Jeseniku Matiji Marionu se je zavrnila prošnja za gradbeno dovoljenje med Tomanovo in Turnerjevo ulico z utemeljitvijo, da je na tem prostoru predvidena sklenjena zazidava. — Odobri se adaptacija gospodarskega poslopja Marije Čuš v Koroski 95, zgradba piola tovarni

»Jugosvila«, Lavri Scheidbach preureditev izložbe v Gosposki, Draganič Otihi zgradba drvarnice v Poljski 16 ter J. F. Brandlu zgradba tobakačnega paviljona vogal Smetanove-Strossmajerjeve. — Uporabno dovoljenje so dobili: Barbara Mitrovič za prodajni paviljon na vogalu Masarykove-Jadanske, Podporno društvo železničarjev na Ruški 7 za preurejeno izložbo, Frideriku Prebilu za novo visokoprtilično stanovanjsko hišo v Tomanovi, Ratej Fr. za enako hišo v Aljaževi, Čulka Božidar in Kuntič Jožica za enonadstropno hišo v Turnerjevi 36 ter dr. Robič za prizidek v Kamniški 2. — Upravni odbor je podelil na seji podpore naslednjim društvom: Društvu za podporo revnih učencev 15.000 Din, Dijaški kuhinji 20.000 Din, Muzejskemu društvu 3000 Din in invalidom, za božičnico 500 Din.

Enotna nameščenska bolniška blagajna

Belgrad, 22. novembra. m. Nocojšnja »Pravda« poroča, da se je na zadnji seji zagrebskega privatnega bolniškega društva »Merkur« sprejel sklep, da se vse tri dosedanje bolniške blagajne za privatne nameščence in sicer bolniška blagajna »Merkur«, bolniška blagajna »Belgrajske trgovske omladine« in blagajna »Ljubljanskega bolniškega podpornega društva v Ljubljani«, združijo v eno samo bolniško blagajno in da se društva, ki delujejo poleg teh blagajn, ločijo od njih, ker s svojim delom samo ovirajo delovanje teh blagajn, ki ga predpisuje zakon o zavarovanju delavcev. Po sklepu, ki ga je osvojila tudi bolniška blagajna Belgrajske trgovske omladine in po načrtu se bo ustvarila enotna bolniška blagajna za vso državo, ki bo imela svoje ekspoziture v vseh večjih mestih. Namesto

članarine pa bi plačevali zavarovanci 10—20% za svoje zavarovanje več, kakor sedaj plačujejo ročni delavci in sicer na ta način, da bi se uvedli višji mezdni razredi ter da bi se poleg zavarovanja za slučaj nesreče in bolezni uvedlo še neke vrste pokojninsko zavarovanje za slučaj onemoglosti, starosti ali smrti. Kje bo sedež centrale nove bolniške blagajne, bo naknadno odredilo ministarstvo za socialno politiko in narodno zdravje, ali z ozirom na nezdružbe razmere, tako nadaljuje članek v »Pravdi«, ki vladajo sedaj v Zagrebu med posameznimi nameščenskimi političnimi frakcijami, bi bilo umestno, da se centralna blagajna prenese v Belgrad, da bi se na ta način odstranili negativni vplivi od strani teh frakcij.

Halo-halo! Tu MIKLAVŽ! OBDARIL BOM REVNE IN BOGATE OTROKE ZASTONJ!!

Cerkveni koncert pri frančiškanih

Drugi del nedeljskega koncerta bo posvečen postni dobi, ki jo zaključijo velika noč. Sattner je eden najkrepkejših cerkvenih skladateljev. Večina njegovih pesmi je zajeta tako globoko, da te prevzamejo do dna, kolikorkrat jih slišiš. Med najkrepkejšo spada prav gotovo postna: O vi vsi, ki mimo gresle. Zložena je prav za prav za močnega, poln zbor, zato bo gotovo v zboru nad 200 pevcev in pevka donela tako, kot se za njo spodobi. Sklepni klic: »Milost, milost, Zveličar naš!« bo gotovo zmagal vsako srce.

Naš klasik je Foerster. Menda ga je po številu cerkvenih skladb težko kdo dohitel. Njegova »Očitanja« so vobče znana. Ali tudi ta pesem zahteva močnega zbora in težko jo je kdaj zapel tako močan zbor, kot je bil v nedeljo.

Zenski zbor vplete v spored redno zelo prijetno barvitost; njegova nežnost se zelo lepo prilaga Hribarjevi mehko-proseči molitvi in prošnji »Sv. Križ«. Ko bo naslednja pesem naslikala bolečine. Zalostne M. B. nam bodo ogle v močnejših akordih oznanile Kristusovo vstajenje, ki eta mu posvečeni dve pesmi: Premrlava prav v ljudskem tonu zložena »Kristus je vstal« in stara ponarodela Vavkova »Razveseli se, kraljica!« ki v krepki ritmiki prav posebno označuje veselo velikonočno razpoloženje. Ob njej bo radostno utripalo sleherni srce.

Koncert bo v nedeljo ob 4 pri frančiškanih; vstopnice in sporedi z besedilom (po 2 Din) so v Jugoslovanski knjigarni.

Miklavžev večer v Unionu

dne 5. decembra ob 7 zvečer

ne bo nudil zabave in razvedrila samo otrocišem, temveč bodo tudi odrasli očarani nad prekrasno režijo te prireditve. Lahko se pa tudi zgoditi, komur ni namenil darila Miklavž, da ga v tem sluhaju doleti sreča in so ga »pomni« Laka »brada«, ki bo teknoval z Miklavževimi darili. Zato pridite na prireditev vsi, mladi in odrasli, ker za vsakega bo odločeno mnogo lepega in dobrega!

Kaj bo danes?

Drama: »Praznik cvetočih črešenj«. Red Četrtak.

Opera: »Havajska roža«. Red A. Nočno službo imata lekarni: mr. Sušnik, Marjtin trg 5 in mr. Kural, Gosposvetska c. 4.

★

☉ Kakor smo že poročali, bo v petek, dne 1. decembra ob 5 popoldne velik manifestacijski obhval v spomin 15-letnice osvobodjenja in ujedinjenja, ki ga priredijo bojne organizacije v Ljubljani, to so vojni dobrovoljci, rezervni oficirji, četniki, bojovniki in invalidi. Vabljeni so vsa društva in celokupna javnost, da se udeležijo te patriotične manifestacije. Podrobni spored bomo objavili v eni naših prihodnjih števil.

☉ Ograja pred sv. Janezom Nepomukom. Spomenik sv. Janeza Nepomuka v steni cerkve sv. Florijana je od tedaj, ko je bil postavljen tja, pogrešal ograjo. To nepopolnost so odpravili včeraj, ko so postavili pred spomenik lično železno ograjo, ki bo onemogočala, da bi kdo izmed škodoželjnih nečestih pokvariti lepi spomenik. Ograja ima v sredi peterokrako zvezdo s stekleno lečo. S to ograjo je cerkev sv. Florijana končno urejena in niti najstrožji kritik ne bi našel še kakšne pomanjkljivosti.

☉ Bojevnikiške organizacije: Vojni dobrovoljci, Združenje rezervnih oficirjev, Združenje vojnih invalidov, Skupine bojovnikov in četniki se udeležijo odkritja spomenika v svetovni vojni padlim in umrlim tovaršim trebanjske faze, ki bo v nedeljo, dne 26. t. m., ob 2 popoldne v Trebnjem. Skupen odhod z avtobusi bo točno ob pol 12 izpred Mestnega doma. Voznina stane za obe strani 35 Din za osebo. Kosilo v Trebnjem z juho, govedino in dvema prikuhami le 8 Din (odnosno a pečenko 10 dinarjev). Prijave sprejema najpozneje do sobote popoldne pisarna Združenja vojnih invalidov (Šent-peterska vojašnica) telefon 3040. Tovariši bojovniki in prijatelji, udeležite se v velikem številu, da se združeni udeležimo te lepe pijetne svečanosti. Prijavite se takoj.

☉ Veliki koncert Glasbene Maticе Ljubljanske. V ponedeljek, dne 4. decembra bo izvajal pevski zbor Glasbene Maticе s sodelovanjem solista in pomnoženega orkestra enega največjih del cerkvene glasbene literature svetovnoznanj Verdiev Requiem. To delo se letos pri nas drugič izvaja. Prvič ga je izvajala Glasbena Matica pred 25. leti.

V svetovni glasbeni literaturi zavzema to delo eno najodličnejših mest. Koncert vodi ravnatelj Mirko Polič. Na ta koncert že danes opozarjamo vse p. n. občinstvo, vstopnice bodo od ponedeljka dalje v predprodaji v Matici knjigarni.

☉ »Kri pripoveduje...« je naslov II. poljudnoznanstvenega predavanja Prirodnoznanstvene sekcije Muzejskega društva za Slovenijo, ki se vrši danes ob 20 v dvorani Delavske zbornice. Predaval bo znan strokovnjak gosp. doc. dr. A. Košir, o zanimivosti krvi, tako n. pr.: O sestavinah krvi in njih pomen za normalno in bolezensko dogajanje v našem telesu, o pomenu seruma v teoretični in praktični medicini, o dokazovanju krvi v kriminalnih primerih, o krvnih skupinah itd. Sekcija vabi na to izredno zanimivo predavanje, ki ga bo spremljalo preko 40 skioptičnih slik, vse, ki se zanimajo, na čim številneje udeležbo.

☉ Na prosvetno-družabnem večeru »Krke« pri Mikliču v petek 24. t. m. ob 8 zvečer so na sporedu številne skioptične slike z Dolenjskega, pravljici »Prvi Dolenjec« in »Kralji bogatina« v recitaciji ge. Nade Jax-Oberaignerjeve in koncert Šentjakobskega pevskega društva. Avtor pravljice je g. Stanislav Vdovič, ki je pod psevdonimom Janez Rožencvet izdal doslej dve knjigi pravljic: lani pri Družbi sv. Mohorja: Pravljice, letos pa pri gorški Mohorjevi družbi: Leteče copate. Večer obeta biti zelo zanimiv. Vabijo se zlasti udeleženci največjega letošnjega izleta z vlakom v dolino gradov pri Št. Rupertu in Mokronogu. Krasne skioptične slike. Vstop je vsakomur prost!

☉ Francoski institut v Ljubljani opozarja vse cenj. člane in prijatelje društva, da današnje predavanje g. Rosmberga odpade, ker je leta nujno zadržan v Belgradu. Vršilo se bo par dni kasneje, kar bomo pravočasno objavili.

☉ Združenje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov — sekcija Ljubljana priredi v petek, dne 24. novembra ob 20 v prostorih elektroinstituta Ljubljanske univerze (poslopje tehniške fakultete, Aškerčeva 11) predavanje g. ing. Milana Perolta iz Trbovelj »O žičnih železnih cest za osebni promet. Vabljeni člani in po njih vpeljeni gosti.

☉ Občni zbor Mornarske sekcije J. S. bo dne 25. novembra ob 20 v prostorih hotela Lloyd, Sv. Petra cesta. Vsi bivši mornarji vabljeni.

☉ Porabnicam plina sporočamo, da je rok za dostavo pravnih pol podaljšan do konca meseca novembra. — Ljubljanska mestna plinarica.

☉ Pri Bobenčku zopet polenokva.

☉ Na živilskem trgu je zdaj ob tržnih dneh zmerom dovolj živahno. Največ je seveda napredaj zelenjave, ki se je na nekoliko podražila. Endivija velja 50 par do 1 Din glavica, špinada je po 1 Din merica. Včeraj je bilo na trgu tudi veliko jabol in hrušk, ki so jih pa prinesli večinoma le prekupčevalci. Lepa jabolka so po 6 Din, slabša tudi od 4.50 do 5 Din kilogram. Hruške so od 4.50 do 5 Din kilogram. Posamezni prodajalci so prinesli na trg nekaj pornega domačega črnega grozdja iz Bele krajine; prodajali so ga po 6 Din kilogram. Kostanj z bližnjih hribov je po 2 Din liter. — Kmetice iz okolice prinašajo vsak tržni dan obilico narazličnejših poljskih in vrtnih pridevkov: krompir po 1 Din kg, zeljate glave po 1 do 2 Din, čebula po 1 Din, fižol prepelčar po 3 Din liter kisl zelje po 2.50 Din, kisl repa po 2 Din kilogram. Našem domačemu zelju dela letos veliko konkurenco zelje iz Srema, ki ga dovažajo v Ljubljano cele vagone. Zato je letos domače zelje na debelo tam na Sv. Petra nasipu, kjer ga je na prodaj vsak tržni dan po 10 do 20 velikih voz, tako silno padlo v cenah. Zeljate glave na debelo kupujejo trgovci po 30 do 40 par kilogram. — Na perutninarskem trgu so se jaja zadnje tedne občutno podražila. Fino blago prodajajo zdaj po 1 Din kos, v splošnem pa po 1.75 Din par jajc. Kokoši so od 20 do 25 Din.

☉ Že kradajo suknje. Ljubljanska policija preiskuje zadevo s številnimi tatvinami suknj, ki so se zadnje dni pričele množiti v ljubljanskih lokalih, zlasti v kavarnah. Tako je te dni prišel na policijo neki Avstrijec in potožil, da mu je bila ukradena lepa suknja, vredna vsaj 3000 Din. Policija se je potrudila in res izledila tatu. Pri tatu je našla pogrešeno suknjo. Zelo pa se je policijski uradnik začudil, ko je pregledal suknjo: »Ta suknja naj bi bila vredna 3000 Din. — komaj kakšnih 300 do 400 Din!« Ko so Avstrijcu vrnili suknjo, so ga vprašali, kako more ceniti staro in nič več elegantno suknjo na 3000 Din, je pojasnil, da se je pač vstrel pri preračunavanju v našo valuto! Tat je trdovratno zanikal krivdo, čes, da mu je suknjo neko podtaknil v stanovanju. Vedel je, zakaj taji — imel je namreč še nekaj tatvinskih grehov na vesti in se je bal, da ne pridejo še ti na dan. Toda policija je prišla tudi drugim njegovim grehom na sled.

Železniška nesreča

Ljubljana, 22. novembra.

V večernih urah je vlak v St. Vidu nad Ljubljano poskoval ključavničarskega vajenca Križaja Ivana iz Naklega pri Kranju, ki se je učil pri ključavničarskem mojstru Josipu Stirnu v Dravljah. Vsak večer se je vozil iz St. Vida v Naklo, zjutraj pa je istokot prihajal na delo. Ko je nocoj odhajal domov, je na neprijeten način v St. Vidu prišel pod vlak, ki mu je popolnoma zdrobil levo nogo. Prvo pomoč mu je dal zdravnik dr. Arko in ga poslal v bolnišnico v Ljubljano. Zdi se, da ima ponesrečenec tudi notranje poškodbe.

Požar

V vasi Gorica, ki je nekako v sredi med Radovljico in Mošnjami, je 18. novembra takoj po poludnevju jela goriti Dagarinova hiša, ki je pogorela. Novo gasilno društvo iz Mošenj je hitro pripeljalo motorno brigado na mesto. Še prej je prihajal tja bivši mnogolletni iskušeni načelnik gosp. Reš, ki je mladim uredil motornico, da se je rešilo, kar se je dalo, ter se ogenj ni razširil na nove objekte. Vas Gorica je hvaležna.

Pluj

Streli iz zasede. Ponoči sta bila v Moravcih napadena 20 letni Franc Polanec in 17 letni Martin Spindler. Ko sta korakala po cesti, je nenadoma začel neznanec iz zasede streljati. En strel je zadel Polanca v trebuh, da je obležal v mlaki krvi, drugi strel pa je zadel Spindlerja v levo roko. Poškodba Polanceva je smrtonosna, med tem ko je poškodba Spindlerja lažja.

Novo mesto

Samaritanski tečaj ustanavljajo pri nas. Vodila ga bosta g. dr. Ziga Červinka, primarj ženske bolnišnice in njegov pomočnik g. dr. Kožuh. Ta misel je našla povsod živahno odobravanje. Na gimnaziji že nabirajo člane med dijaki, ki so se v velikem številu odzvali.

Zdravstveno stanje prof. Prosenca Petra, ki se že dalj časa zdravi v bolnišnici Usmiljenih bratov, se je že izboljšalo in z veseljem pričakujejo dijaki, da bo mogel po božiču zopet poučevati.

Utrinki

KAJ BODO REKLI FILISTRI...

Šef generalnega štaba Hitlerjevih napadalnih oddelkov Röhm je strog mož. On na svoj njemu čisto lasten način prenavlja nemškega človeka. V nemških listih beremo namreč, da je zadnje dni enkrat izdal dve zanimivi naredbi, ki jih bodo posred s pridom brali.

V prvi naredbi nastopa proti »kugi novih društev, društvenih zvez, zvez društevskih zvez, central zvez in osrednjih central zvez teh in onih društev«, ki se je baje pojavila na vsem ozemlju Nemčije. Röhm ne mara niti teh društev, niti in še manj njihovih vodij. Saj ustanavljanje teh-le društev, ki rastejo kot gobe po dežju, ni ničesar drugega kot pa zunanji izraz nečednega gona raznih krajevnih in vaskih »voditeljev« in »vodij«, da bi igrali kakšno vidno vlogo vsak za svojim pisčim omizjem in se napravljali važnega med svojimi farani kot petelini, ki pojejo vsak na svojem gnoju. — Röhm odklanja, da bi se društva ustanavljala samo zaradi takih-le koritarjev slave in samočestežanja. On tudi ne bo dovolil, da bi se duševne sile napravljale v takne serhe in je kratkomočno prepovedal vsem članom napadalnih oddelkov, da pristopijo k vsem društvom in organizacijam, ki nastajajo na vseh koncih in krajih. Dal je kot zastopnik Hitlerjeve ludi nalog, naj se napravi enkrat za vselej konec delovanju »društvenih filistrov«.

Bog ve, če bo dobrodušni Röhm uspel. Kajti kdor pozna Nemce — in marsikje so Nemce poznali — ve iz davnih izkušenj, da spada ustanavljanje društev, njihovo povezovanje v zveze pod eno skupno streho, nadalje ustanavljanje protidruštev in njihovo stiskanje v protizveze, med najbitnejše gane nemške narave. Ne samo eskanjanje živeljence se razvija v oblikah društev in klubov, protidruštev in protiklubov, ampak vse kulturno nehanje in življenje države je njim podložno. Brez usmiljenja jih grabi dvojni ustanoviteljalec društev in jih gnele, dokler niso zreli za »rezervirano omizje«. Vsak pokrel, naj se pojavi kjerkoli, dobi jarem družabnoživih filistrov, ki ga obsejajo v pravila, mu dajo odbor in ga izoblikujejo za svoje duhovne parade. Röhm, Röhm, lepo misliš, a uspel ne boš. Glej, da Ti Trejega Hitlerjevega pokreta ne »razdušijo tvoji germanski društevobrižniki«.

Pogumna žena ugnala roparja

Na česti med Belovarjem in Starimi Pavljani je te dni napadel neki ropar kmetico Ano Einsisterjevo, ki se je vračala iz mesta domov z raznimi nakupljenimi stvarmi in z nekaj denarja. Ropar je od nje zahteval, naj mu izroči vse blago in denar. Pogumna žena se pa ni ustrašila roparja, temveč se je pričela z njim boriti. Ropar je sicer grozil ženi z revolverjem, toda to je ni ustrašilo. Po daljši borbi je ropar ženi strgal ruto z glave ter izginil v bližnjem gozdu. Toda kmalu so ga opozorjeni orožniki imeli v rokah. Ropar je neki Andrej Batak iz Orovca pri Severinu. Batak je svojčas že ubil svojega svaka. Sedaj pride zaradi svojih zločinov pred sodišče.

Kranj

Podružnico delikatesne trgovine je te dni otvoril g. Albin Terčon v hiši »Stare pošte«. Trgovina je na novo opremljena in založena s svežim blagom.

Naše dijaštvo

Na zadnjem občem zboru J. d. a. »Savice« je bil izvoljen naslednji odbor: predsednica Ina Slapar, cand. phil., podpredsednica: Donata Capuder, cand. iur., tajnica: Ljilja Pogačnik, stud. phil., blagajnik: Helena Jaklič, stud. phil. Revizorici: Milka Hlebec, cand. phil., in Slava Lipoglavšek, stud. phil.

Društvo slušateljev filozofske fakultete univerze v Ljubljani je imelo 28. oktobra 1933 svojo XXVIII. redno skupščino, na kateri je bil izvoljen za predsednika z večino glasov g. Ante Poberaj, cand. phil. Na predajni seji, dne 10. novembra 1933 se je ostali odbor, sestojajoč se iz načelnikov posameznih strokovnih klubov, konstituiral tako-le: podpredsednik: Kessler Jože, načelnik historičnega kluba; tajnik: Bertoncelj Alojzij, načelnik klasičnega kluba; blagajnik: Kieslich Karl, načelnik germanskega kluba; zapisnikar: Urbančič Stanko, načelnik kluba naravoslovcev; knjižničar in arhivar: Mihelič Stane, načelnik slavističnega kluba. Odborniki brez mandatov so: Hlečvar Zvone, za geografski klub. Ipavec Vili, za matematični klub. Savli Ivan, za romanski klub. Filipič Mato, za pedagoško-filozofski klub. Vsi odborniki so kandidati philosophiae.

POBIRANJE DENARNIH PRISPEVKOV

»Berliner Tageblatt« poroča o neki novi naredbi, ki jo je izdalo vrhovno vodstvo narodno-socialistične stranke in ki tiče nošenja uniform pri pobiranju denarnih prispevkov. To se mora razlagati tako, da je odslej v Nemčiji prepovedano naklani uniformno režimo, ki jo imenujejo »službeni obleka«, kadar je treba trkati na usmiljena srca in prositi za denarne prispevke. V Nemčiji je vse pobiralo denar, eni za »bilko proti zimi«, drugi za časopise, tretji za knjige, almanah, slike, najrazličnejše industrijske izdelke od Hitlerjevih soh do Hindenburgove čokolade, za najpestrejšje oblike kljukastih kričev in za prapore narodnega prebujenja. Če se je pojavil uniformiran nabiralec v uradu ali v hiši, je bilo isto, kot da bi nastopil revolver na prsa. Roko v žep in marke in pfenige vun, sicer...! Tega bo sedaj konec v Nemčiji. In nemški obnoroženi narod se bo oddahnil, ker s civilistom, če pride pobirat, se da govoriti. »Berliner Tageblatt« čestita Hitlerju, da je Nemčijo račil te nadloge in nadloge!

MODERNI SUZNJI

Rooseveltova borba za obnovitveni program je odkrila mnogo grozovitih dejstev iz zakulisja ameriške industrije. Pokazala je, da obstaja še danes velikansko število industrijskih podjetij, kjer izkoriščajo majhne otroke; predseem pa v predilnicah, kjer je ponekod več otroških delavcev kot pa odraslih. Samo predlince so 1932 zaposlovali, če smemo verjeti državnim statistikim, 30.625 otrok, starih od 10 do 12 let. V 21 ameriških državah je državna statistika našla skupno 667.115 otrok v starosti od 10 do 14 let, zaposlenih v različnih industrijskih podjetjih. Roosevelt se trudi, da bi odpravil otroško delo, toda za to je potreben novi zakon, ki mora biti sprejet od 34 ameriških držav, predno postane polnomočen. In Rooseveltu se ni posrečilo, prosim, se ni posrečilo pridobiti teh 34 držav za spremembo zakona, ki naj reši otroke iz fabrik. Samo 14 se jih je izjavilo za odpravo otroškega dela. Zadnje dni so se nekatere predlince izjavile, da bodo odpustile otroke in nastavile odrasle. Kultura, kultura, ki je brez srca!

Smrt v savskih valovih Oče 5 otrok padel z brvi v Savo

Jesenice, 21. nov.

Pred kratkim je »Slovenec« poročal, da je zadnja povodenj odnesla tudi brv čez Savo tam, kjer je nekdo stal dobravski most. Delavci z Dobrave, ki so zaposleni v tovarni na Javorniku, kakor tudi oni z Javornika, ki imajo delo v tovarni elektrod na Dobravi, so si zgradili zasilno brv, da so si skrajšali pot. Po zadnji povodnji si je Sava ubrala popolnoma nov tok in treba je bilo brv podaljšati. Danes je po tej brvi šel g. Anton Zugvic, kontrolor konzumnih društev za Ljubljano in okolico, ki ima svoje prodajalne na Javorniku, Jesenicah in tudi na Dobravi. Ko je opravil na

Dobravi, se je po isti poti vračal. Kaj je bilo vzrok, da je Zugvic nenadoma omahnil v precej naraslo Savo, najbrže nikdar ne bo mogoče točno ugotoviti. Deroči valovi so ga takoj zanesli dalje in kljub takojšnji pomoči ga ni bilo mogoče rešiti. Očividci so pripovedovali, da se mu je površnik zapletel nad glavo, tako da si ni mogel pomagati.

Gospod Zugvic je bil na Jesenicah ugodna oseba ter je bil tudi odbornik bivšega občinskega sveta na Jesenicah. Zapušta soprogo in pet otrok. Do trenutka, ko to pišemo, utopljenca še niso dobili in ker je Sava zelo narasla in gosta, je dvomljivo, če ga bodo sploh kmalu dobili. Hudo prizadeti družini pokojnika naše iskreno sožalje.

Ostale vesti

— Cenjene naročnike, ki jim uprava te dni pošilja opozorila glede zaostankov na naročnini, vljudo prosimo, da se odzovejo s plačilom čim prej najkasneje pa v prvi polovici decembra. Potem skrajnem roku se list ustavi, ki se ne bodo dotlej odzvali prošnji uprave.

— Gojenke kmetijskogospodinskega tečaja v Sostrem pri Ljubljani, ki ga vodi gospa Minka Odasek in njena pomočnica gđ. Lojzka Kračnikova se pripravljajo na zaključek, ki bo v nedeljo, 26. t. m. združen z razstavo. Razstava bo v dvorani Prosolnega doma v Sostrem jutraj od 7 do 4 popoldne. Obiščite pravzaprav domači in sosedje, posebno žene in dekleta, da boste lahko sami sodili, kolike važnosti je tečaj za kmetško dekle. — Vstop prost.

— Organizacija diplomiranih tehnikov pozivlja vse člane in nečlane-absolvente Tehn. sred. šol v državi in v inozemstvu, da se brez odlašanja disciplinirano javijo in vstopijo v svojo strokovno-stanovsko organizacijo. Posebej velja poziv vsem tistim, ki so ostali brez nameščenja, da pred vsemi poizkusi desno ali levo obvestijo svojo stanovsko organizacijo, ki je poklicana in prav tako reprezentativna, da nastopa za položaje domačih strokovnih moči. Če je trenutno v resnici manj prilik, je to sreča v nesreči, da se najdemo in da stanovi združeni v močnih stanovskih organizacijah pomagamo konstruktivno pri graditvi našega doma, kjer je prav tehniški stan v izgledu ogromnih programov, kajti tudi s te strani pešje pot do končne osamosvojitve od tujih patentov, od tujih instrumentov, od tujega kapitala in od tujega vpliva sploh. Tajništvo ODT Gradaška ulica 8/1.

— Zapuška v Ameriki. V Ameriki je umrla Marija Komljanec, rod. iz Vetrnega vrha. Zapuštila je nekaj imetja, ne da bi navedla dediče. Upravičenci naj prijavijo svoje pravice izseljenškemu nadzorniku v Ljubljani in prilože družinske pole.

— V Službenem listu kraljevske banske uprave dravske banovine št. 94 od 22. t. m. je objavljena »Naredba o zatiranju slinavke in parkljeve« dalje »Navodilo za spoznavanje živalske kuge, slinavke in parkljeve« in »Objave banske uprave o pobiranju obč. trošarin v letu 1933«.

— Pri hemeroidni bolezni, zataganju, natrganih čreveh, abcesih, sečnem pritisku, odebelitih jetrih, bolečinah v križu, tesnobi in prsih, hudem srčnem utripanju, napadih omotice prinaša uporaba naravne »Franz Josefove« grenčice vedno prijetno olajšanje. Često tudi popolno ozdravljenje.

— Dovoljen in prepovedan inozemski tisk. Ministrstvo za notranje posle je dovolilo uvažati v našo državo liste »Salzburger Volksblatt«, ki izhaja v Salzburgu, »Makedonika Near«, ki izhaja v Solunu in »Freie Stimmen«, ki se tiska v Celovcu. — Prepovedano pa je razširjati v naši državi Ervin Sarkotičevo knjigo »Aufbau der Abendlandes«, ki je izšla na Dunaju.

— Nove telefonske relacije je dovolilo prometno ministrstvo za Ljubljano, Sv. Ilj v Slov. Gorah in za Ptuj z različnimi mesti v Avstriji in za Celje z vsemi mesti v Franciji. Telefonske pristojbine so objavljene v prilogi službenih novin od 21. t. m. na strani 1477.

— Kolodvorska točilnica pijač in festin (bufet) se odda na postaji Brežice v triletni zakup. Licitacija se bo vršila 4. januarja 1934 ob 11 pri ravnateljstvu državnih železnic, Ljubljanski dvor, soba št. 59/1.

— Od leta 1914 se ni oglašila. Ana Zakošek, vdova po delavcu kemične tovarne, Celje, Dečkova cesta št. 3 se obrača na tem mestu do ameriških rojakov, če bi kaj vedeli o njeni hčerki Zakošek Mariji, rojeni 3. junija 1886 pri Sv. Stefanu pri Šmarju pri Jelšah, ki je odšla leta 1904 v Ameriko in se je oglašila zadnjič meseca oktobra 1914 ter je ob tej priliki poslala svoji materi še nekaj denarja. Od tedaj pa ni o njej nobenega glasu več. Zadnji njen naslov je bil: Marie Zakošek, 415 E, 12 th. av. Spokane Washington, predtem je pa prebivala 01232 Semit Blod, Spokane Washington. Kdor bi kaj vedel o imenovanju, naj javi to njeni materi na zgoraj navedeni naslov.

— Krava raztrgala dečka. V vasi Palačkovcih pri Derventu na Hrvaškem je pasel krave 12letni Svetozar Nastić. Ena izmed krav je zašla na sosedovo njivo, pa jo je Svetozar zavrnil s kamenjem. Pobesnela krava se je zaletela v dečka in ga nabodla na robove, s katerimi mu je raztrgala trebuh. Z dečkom na rogovih je krava dirjala dva kilometra daleč. Kmetje so pozneje sneli mrtvega dečka z rogov pobesnele krave.

— Trafičen samomor mladega fanta. Mladi sin posestnika K. iz Potrne v Slovenski krajini je imel že deli časa znanje z nekim dekletom. Ker je sin bogatih staršev, ona pa siromašna, mu starši niso dovolili, da bi se oženil. To ga je tako potlo, da si je z britvijo prerezal žile na vratu in rokah. Prepeljal jo ga v radgonsko bolnišnico, kjer se bori za smrtjo.

— Velik prijatelj pekovski štruc. Iz Kamnika: Pekovski mojster G. Roje na Grabno je že parkrat ugotovil, da mu zmanjka vsake noč iz pekarn 10 do 20 štruc belega kruha. Najprej je mislil, da se je pri štetju kruha zmotil, pozneje pa je bil le prepričan, da hodi nekdo v vas po kruh. Vsa opreznost in čuječnost pa ni nič izdala, ker je tat vedno našel priliko, da si je vzel iz zaloge svoj delež. Preteklo noč so žele zalotiti nekega možakarja, kako poizkuša pri oknu priti v sobo. Na prezgodnji krik gospodinjice, ki je bila v sobi, pa je bil tat opozorjen na nevarnost in je še pravočasno pobegnil, preden so ga mogli dobiti v roke in ugotoviti, kdo je ta neznan prijatelj pekovskega kruha. Brez dvoma je imel več odjemalcev, ker ga sam ni mogel toliko pojedti v enem dnevu.

— Velike povodnji v Dalmatinskem Zagorju. V okolici Vrlika v Dalmaciji je padlo te dni mnogo snega ter je nastal hud mrz. Pri viru reke Cetine je voda poplavlja vse polje vrliške občine. Sneg se namreč na hribih taja ter dere voda v dolino. Povodenj je zavzela obseg več kvadratnih kilome-

trov. Voda je uničila vse nasade na polju ter je škoda zelo velika. Poplavljenosti vasi so poslate oblastem prošnje za nujno pomoč. Kmetje s Cetinskega polja že dolgo ne pomnijo tako velike povodnji.

— Vestnik Dejanja sv. Detinstva Jezusovega gre v tisk. Gg. poverjeniki so večinoma že izročili nabrane zneske v namene D. sv. D. Nekateri jih bodo še poslali. Škofijsko vodstvo prosi, da čim prej, da bo mogoče pravočasno sestaviti račune in jih objaviti v Vestniku. Kdor bi trenutno še ne imel zbirke zaključene, lahko naznani višino zneska, ki ga bo pozneje poslal. Misijonstvo je zašlo — kakor znano — zaradi svetovne gospodarske neurejenosti v velike zadrege. Sedanji misijonski papež se zato poln bolesti obrača do vsega katoliškega sveta s prošnjo, naj bi vsak vernik po možnosti storil tudi svojo misijonsko dolžnost. Dasi so težave za preživljanje zelo obširne večinoma tudi pri nas, si vodstvo D. sv. D. vendarle drzne predložiti skromno prošnjo, naj bi se vsaj mladinska misijonska ustanova, ki je vzgojna obnem, obnovila prav povsod, ali pa nanovo uredila, kjer je že ni bilo. Sedaj, ko se bodo bližali prazniki ljubezni božje, ko se bomo spominjali detinskih dni božjega Odršenika, je najprimernejši čas, ki hoče, da bi Odršenikovega dela in milosti bili deležni tudi poganički. Letno poročilo D. sv. D. za ljubljansko in lavantinsko škofijo »Vestnik«, ki naj ga dobi zlasti mladina v roke, bo odprl tudi takim očem, ki jim je bilo doslej misijonstvo nepoznana stvar. — Potrebščine: svetinje, sprejemnice pošlje na željo škofijsko vodstvo D. sv. D. Pred škofijo 7 v Ljub-

ljani. Dobe se tudi v trgovini Ničman v Ljubljani — gratis. Ko bo Vestnik dotiskan, bomo naznanili.

— Polovična vojnja za delegate SPD. Prometno ministrstvo je s svojo rešitvijo dne 16. novembra 1933 br. 25980 dovolilo polovično vojnjo za udeležence na skupščini SPD v Kranju. Ugodnost polovične vojnje velja od 23. do vključno 28. novembra 1933. Udeleženci kupijo celo vozno karto, ki velja tudi za povratek skupno s potrdilom, da so se skupščine udeležili.

— Naša prehrana po novih zdravstvenih načelih je naslov knjigi, ki jo je spisal dr. med. M. Bircher-Benner in poslovenila Stefanija Humečkova, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, cena 30 Din, vezana 40 Din. Prevrat v naši dosegani kuharski umetnosti, a v zdravstvenem oziru velik napredek pomeni ta nova kuharska knjiga. Znani švicarski zdravnik dr. Bircher-Benner propagira že nad 30 let z največjim uspehom nauk o brezmesni — vegetarijanski hrani. Današnja moderna medicina si je ta nauk zelo osvojila in ga tudi naši domači zdravniški kakor gospodinjiski (kuharski) krogi povsem priporočajo oziroma zagovarjajo. — Knjiga prinaša na 224 straneh 323 receptov, skrbno preizkušenih, ki popolnoma odgovarjajo vsem zahtevam zdrave in popolne človeške prehrane. Knjigo toplo priporočamo.

— Pri zapeki, motnjah pri prebavi, gorečici v želodcu, krvavih navali, glavobolu, splošni slabosti vzemite jutraj na tešče kozarec »Franz Josefove« grenčice.

Sport

TKD je zborovala

Lep razvoj društva v 31 letih

Predsedničjim je bil v damski sobi kavarne Emona dobro obiskani in lepo uspešni občni zbor, na katerem so podajale posamezne odbornice obračun dela v preteklem letu. Letošnji občni zbor je bil 32. in ogromno je delo, ki ga vrši ta občekorisna ustanova na polju telesne in duševne kulture, v gospodinjstvu in drugih za človeštvo tako koristnih področjih. Zato ni čudno, da je trajalo samo čitanje poročil, ki so bila vsa soglasno in brez vsakih debat sprejeta, od 20.30 do 22.30. Odbornice, katerih je radi izredno obširnega delokroga društva zelo mnogo, so podale tako izčrpna poročila, da si je mogel vsakdo napraviti jasno sliko o delu, ki ga vrše posamezni odseki. Kajti Atena goji v svojem okrilju lahko atletiko, hazeno, tenis, skrbri za plesno umetnost, ima telovadbo, ortopedski zavod in otroško igrišče; prehranjevalni odsek daje hrano našim najpotrebnejšim in najbednejšim, dalje prireja kuharske tečaje za naša dekleta in žene; prosvetni odsek pa se bavi s prosveto ter ima belomodro knjižnico, marionetni in pravilniški odsek pa zabavala našo deco. Na kratko: delokrog Atene je tako obsežen in tako raznoličen, kot ga nima pri nas nobena druga sportna organizacija.

Občni zbor je otvorila predsednica gospa Franja Tavčarjeva, ki je v lepem nagovoru pozdravila vse navzoče. — Iz obširnega in izčrpnega poročila tajnice gospe Vere Adlešičeve posnemamo, da je dala Atena mladini v polni meri telovadbo, sport, ples, ritmiko, knjižice, pravilnice, lutke in prostor, kjer se zdravijo po kruti usodi pohabljenega telesa. Zastaviti bi bilo vse sile, da se izpolni dolgoletna želja po ustanovitvi višje šole za telesno vzgojo v Ljubljani. Strokovnih moči, ki jih povsod primanjkuje, nam bo dala edino taka šola. Dalje se bavi gospa s pohabljenimi dečki, ki potrebuje največje pomoči. Zato moramo misliti na ustanovitev fonda za zgradbo ortopedičnega sanatorija. V zadnjem poslovnem letu je bilo 92 rednih odborovnih in 130 odeskovnih sej. Dopisov je bilo odposlanih 3259, prejetih pa 3132. Upravni odbor je poslal v desetih odeskih. Bilo je nešteto prireditvev estetskega, prosvetnega, pridobitnega ter sportnega značaja. Društvo je veljano v raznih zvezah ter je bilo zastopano po svojih delegatih pri mnogih prireditvah. Atena ima zaposlenih osem rednih honorarnih in osem izredno honoriranih ter pet brezplačnih moči. Odbor je mnogoštevilčen, a še vedno premajhen, ker ne izvršuje vse odbornice svojih dolžnosti kot treba. Na te apelira gospa tajnica še prav posebej.

Posamezni odseki so lepo delovali. Lahkoatletski se je nanovo poživljal in lepo napreduje pod svojim trenerjem. Hazenski odsek se vzdržuje z amatersko požitvalnostjo. Teniški odsek je storil vse, kar je mogel. Na žalost so nas zapustili tekmovalci, ker se jim niso dale vse možnosti, ki so jih zahtevali. Plesni odsek se lepo razvija, samo pravega razumevanja ni za ta pouk. Telovadni odsek posluje v okviru moderne zdravstvene telovadbe. V ta odsek spada tudi zimski sport, dokler ne bo posebnega odseka. Šolska kuhinja posluje v vzornem redu, ki skrbi zlasti za srednješolke. Kuharske tečaje je spopolnila z dietetičnimi tečaji, s predavanji pod nadzorstvom zdravnikov. Lutkovni odsek ne pride do pravega življenja, ker nimajo ne strehe ne edenarja. Odslej bo skušal vzbuditi zanimanje za lutkovni odsek v otroških vrstih. Pravilniški odsek posluje prilagoditveno ter bo izdelal za bodočnost natančnejši in popolnejši načrt. Belo-modra knjižnica posluje živahno in ima dovolj denarja, samo premalo prometnega kapitala. Otroško igrišče deluje v dobro materam in deci ter je velike socialne važnosti.

Svoje poročilo zaključila tajnica gospa Vera Adlešičeva z izjavo, da TKD Atena ni luksuz in zabava nekaterih, ampak važen činitelj v današnjem gibanju za blagor človeka. Zahvalno izreče časopisu in revijam ter državi in mestni upravi in ostalim dobrotnikom.

Nato so sledila zelo točna in izčrpna poročila ostalih odborov, kakor: blagajničarke gospe Vere Veršečeve, gospodarsko poročilo je podala gospa Hrovatinova, arhivarsko pa gospa Albina Potokarjeva. Za lahkoatletski odsek sta poročala gospa prof. Slavica Jelenc in g. Luin, za hazenski zopet gospa prof. Slavica Jelenc, za teniški odsek gospa Franja Baeblerjeva, za plesni odsek gospa Karla Šapla, za telovadni odsek gospa Nita Vrančičeva, poročilo ortopedskega zavoda in otroškega igrišča je podala gospa Ivanka Svetličeva, o prehranjevalnih odeskih sta poročali gospe Nita Vrančičeva in Julia Ferjančičeva, poročilo prosvetnih odeskov so podale gospe Ferdinanda Majaronova, Vera Adlešičeva in prof. Marija Wigrler. Poročilo predlovalk računov sta podali gospe Angela Mahkotova in Milka Martelančeva.

Vsa omenjena poročila so bila — kakor rečeno — zelo izčrpna ter so podala pregledno sliko o velikem delu, ki ga vrši TKD Atena med našim ljudstvom.

Nato so sledile volitve, pri katerih je bila ponovno izvoljena gospa Franja Tavčarjeva za predsednico, za podpredsednico gospa Minka Krofotova, I. tajnica gospa Vere Adlešičeva, II. tajnica Slavica Jelenc, I. blagajničarka Ivanka Turkova, II. blagajničarka Vera Veršečeva, I. gospodarica Hrovati-

nova, II. gospodarica Schnellerjeva, zapisničarica Mira Zirovnikova, arhivarka Albina Potokarjeva ter še enajst odbornic.

Nato je bil lepo uspešni občni zbor zaključen z željo, da bi imela občekorisna TKD Atena v bodočnosti še večje uspehe kot so bili dosedanja.

★

Jeseniška »Skalac« je prireja smučarske tekme. Komaj je zapadel sneg, pa je že priredila jeseniška »Skalac« na planini Roči smučsko tekmo v slalomu na 700 m progi z višinsko razliko 100 m. V skupini Skalašev si je priporil prvo mesto Praček Čirč v času 3:15.2, v skupini mlajših je zmagal Schwab v času 4:02.0, med tujimi klubi pa je zasedel prvo mesto Jakopič Albin s časom 3:07 min.

Zveza »Sportnih zvez kraljevine Jugoslavije« kateri je včlanjenih 11 sportnih zvez, ima v nedeljo 11. decembra ob 9 dopoldne v dvorani mestne posvetovalnice v Zagrebu IV. kongres z naslednjim dnevnim redom:

1. Pozdrav predsednika; 2. Poročilo tajnika; 3. poročilo komisij; 4. poročilo blagajnika; 5. referati; 6. poročilo nadzorne odbora; 7. volitve upravnega in nadzornega odbora; 8. sprememba pravil; 9. predlogi; 10. slučajnosti.

Glasovalno pravico na kongresu ima samo eden od dveh polnomočnih delegatov posameznih sportnih zvez, članice SSS. — Predsednik dr. Stevan Hladji sr. r., tajnik Hrvoje Macanović s. r.

Kaj je novega v mednarodnem bokerskem svetu?

Maksu Schmelingu je dovolila nemška vrhovna sportna instanca, da se bo boril koncem februarja prihodnjega leta v inozemstvu. Potem se mora pa spoprijeti v Nemčiji z nekim nemškim nasprotnikom, če noče, da ga ne bodo Nemci izključili iz vrst nemških bokarjev.

Poljaki so tudi odkrili svojega »Carnero« v osebi Leona Grabowskega, ki je 2.2 m visok ter tehta 120 kg.

Paolino se bo boril 30. t. m. v Londonu proti Georgu Cooku.

Belgijski prvak v polteški kategoriji Jack Etienne je bil v Bruslju premagan od Leonarda Steyaerta po točkah ter je moral seveda naslova prvaka prepustiti njemu.

Carnera, svetovni bokerski prvak, se bo boril v Združenih državah ameriških z Maksom Baerom. Al Brown in Tommy Watson se bosta spoprijela 9. decembra v Londonu.

Biesmans je premagal v Curihi italijanskega prvaka Cavagnoliho po točkah.

Evropski prvak v mušji teži Praxille Gyde si je svoj naslov ponovno priporil v borbi proti Kidu Olivu, ki se je vršila v Lille. Zmagal je po točkah.

Bivši svetovni prvak Yong Perez se bo boril 28. t. m. v Tunisu proti Italijanu Tamagniniju, zmagovalcu Tommy Rogersa.

Sammy Mandell, bivši svet. prvak pa je bil v Syrakuzah premagan in je rekel, da se ne bo več podal v areno.

Svetovni prvak v bantamu Al Brown se bo boril 27. t. m. s severnim Francozom Huleryjem v Parizu.

Italijanski in finski bokserji so se pomerili v Helsingforsu. Zmagali so Italijani v razmerju 12:4.

★

Jesensko dunajsko prvenstvo. V sredo je dosegel Rapid proti WAC rezultat 4:3 (3:2) in s tem postal jesenski prvak Dunaja v nogometu.

Jugoslavija in srednjeevropski pokal. Kakor poroča »Prager Presse« je jugoslov. nogometna zveza predlagala češkoslovski nogometni zvezi, da bi četiroplasiirani klub Češkoslovške odigral izločilno tekmo s prvakom Jugoslavije. V slučaju, da bi češki klub izpadel, bi potem igrala tudi Jugoslavija za srednjeevropski pokal. Za protislugo bi pa JNZ preskrbela češkemu klubu balkansko turnejo.

Kongres mednarodne smučarske zveze se vrši v času od 20.—26. februarja v Solfiea o priliki FIS tekmovalci.

Birger Ruud, slavni norveški skakač se je moral letošnje poletje podvreči operaciji. Svoječasno se je pri skoku v Villarsu, ko je poskušal doseči nov rekord na tej skalnici, poškodoval. Ko se mu je rana nekoliko zacelila, je dobil isto poškodbo o priliki skoka na »Zugspitze«. Upajo pa, da se mu bo zdravstveno stanje kmalu tako popravilo, da bo zopet na višini svojih možnosti.

Avstrijski smučarji imajo 123 skakalnic. Največ jih ima Tirolska in sicer 33, najmanj pa Gornjeavstrijska namreč 7. Gradijo pa še več novih, ki bodo tekom prihodnje zime otvorene.

Erik Harling, znani švedski prsni plavac je izboljšal v stockholmskem švedskem štadionu svoj lastni rekord na 100 m od 1:17.6 na 1:17, torej za celih šest desetink sekunde.

Beccali, sloviti italijanski tekač na srednje proge in svetovni rekorder, bo šel v Ameriko, kamor ga je povabila ameriška lahkoatletska zveza, da bi se udeležil v mesecu februarju prihodnjega leta nekaj prireditvev v pokritih sportnih arenah. Beccali se bo boril z najboljšimi ameriški srednjeprogaši. Italijanska lahkoatletska zveza je že pritrčila temu sodelovanju, zahteva pa, da sodelujejo pri vseh nastopih, pri katerih bo tekel Beccali, tudi italijanski funkcionarji, ki bivaio v Ameriki.

Kaj pravite?

Mnogo se je že Slovencev očitalo, da ne spoštujemo svojih zaslužnih moči. Ustvarili so nam visoke kulturne vrednote, seznanili so s svojimi deli in nastopi našo skromno domovino z državami velikih kulturnih narodov itd., mi pa smo jih pozabili... Nedavno se je pisec nekega gledališkega poročila pritoževal o tem našem neheležnem pozabljenju. V onem okviru je bila ta tožba deloma pravilna, toda mar ni pisec pomislil, da nas je že nešteto takih umetniških ustvarjalcev zapustilo in zatajilo, katere je domovina častila, tujina pa jim je nudila denar — in šli so. Imen je mnogo, radi katerih nam je pri srečju grenko. Toda zgodilo se je, da se je ta ali oni, ko je že tujini razdal svoje sile in ga je ta z mrzlo kretnjo odzvali, vrnil v domovino, mi pa smo mu v svoji slovenski pohlevnosti vse odpustili in mu še proo besedo dali...

Globoko spoštujemo svoje moči, ki kljub vabam ostanejo doma in gradijo kulturo svoje domovine, dosiravno ne prejemajo od nje zaslužene hvale. One pa, ki gredo od nas le zato, ker jim v svojem uboštvo ne moremo nuditi zlata, bo domovina pri vsem njihovem svetovnem slovesu izrgla iz svojega srca.

— Pri glavobolu, omotici, šumenju v ušesih, pomanjkljivem spanju, slabem razpoloženju, razdražljivosti, posezite takoj po staro preizkušeni »Franz-Josef«-grenčici. Poročila višjih zdravnikov v bolnicah za želodčne in črevesne bolezni naglašajo, da je »Franz-Josef«-voda posebno izborna učinkujoče naravno odvajalno sredstvo.

Zanimiva tiskovna odločba sodišča

Okrožno sodišče v Zagrebu je izdalo zanimivo odločbo, ki je prva te vrste v državi, odkar je v veljavi sedanji tiskovni zakon. V Zagrebu izhaja ilustrirani tednik »Danica«, ki ga ureja Joe Matošič. »Danica« odnosno Matošič sta bila obsojena, da priobčita štiri popravke po zakonu o tisku, ki mu jih je poslalo tiskarsko podjetje »Tipografije«. (Danica je namreč priobčila neke veste o »Tipografije«, ki so škodovala njenemu poslovanju ugledu.) Sodišče je tudi obsojilo Matošiča na 1800 Din globe in sicer brezpopojno. Matošič se je pritožil proti tej razsodbi, toda prizivno sodišče je razsodbo v celoti potrdilo. Kljub temu pa »Danica« ni priobčila popravkov, kakor to predpisuje tiskovni zakon, temveč je priobčila samo dva popravka in sicer šele v 4. številki po pravomočnosti razsodbe ter ne na istem mestu in ne z istimi črkami. Zastopnik »Tipografije« je vložil na sodišču prošnjo, v kateri je zahteval, da se obsojba okrožnega ozir, prizivnega sodišča izvrši, to je, naj sodišče ukaže Matošiču, da popravke objavi pod grožnjo čl. 68 tiskovnega zakona, to je, da mora popravke priobčiti najkasneje v treh številkah, ozir. v oni, ki sledi po pravomočnosti razsodbe, sicer se list ustavi, dokler ne bodo popravki priobčeni. Okrožno sodišče v Zagrebu je te dni izdalo odločbo, po kateri se ukinja izhajanje »Danice« vse do tedaj, dokler ne priobči popravkov ozir. ne izvrši razsodbe okrožnega sodišča.

Škrivnost krškega okostja pojasnjena

Včeraj smo poročali o preiskavi, ki jo je zagrebška policija začela glede trupla, ki so ga pred kratkim pod zagonetnimi okolnostmi našli pri Krškem. Dognali so s pomočjo neke ženske, da je bila nesrečnica, ki si je po dosedanjih izsledkih preiskave sodeč, sama končala življenje, zagrebška Rusinja Marija Uhernik-Timofejeva. Marija se je mesec dni poprej, preden je izginila, mudila v Krškem, kjer se je zdravila. Bila je živčno zelo uničena in je pred smrtjo pisala svoji prijateljici Stefici Škrinjar več oprostilnih pism, v katerih pa ne navaja vzroka, zakaj misli zapustiti življenje, ampak govori samo o tem, da je življenje grd sen. Zdi se, da so igrali važno vlogo tudi družinski prepriji, ki so na Marijo, katere je bila živčno zelo razdrapanja, precej vplivali. Kljub vsemu temu pa zagrebška policija še vedno nadaljuje s preiskavo, ker okolnosti, v katerih je bilo najdeno truplo, dajo sklepati tudi na morebiten zločin.

Koledar

Četrtek, 23. novembra: Klemen (Milivoj), pa-pež, mučenec; Felicitia, mučenica.

Osebnosti

— Poročil se je v Dolenji vasi gosp. Ivan Grebenc iz Rakitnice, lesni trgovec in načelnik Mlekarske zadruge v Dolenji vasi, z gđ. Amalijo Lovšin iz Sajeve. Bilo srečno!

— Iz odvetniške službe. Gosp. Anton Zdošek, odvetnik v Celju, se je odpovedal izvrševanju advokature. Za njegovega prevzemnika je imenovala odvetniška zbornica gosp. Jerneja Stante, odvetnika v Celju.

Cerkveni vestnik

Karmel na Selu. V nedeljo, 26. novembra bo v karmelski cerkvi na Selu pri Ljubljani slovesnost v čast sv. Joželu od križa. Ob 6.45 bo prva tiha sv. maša; ob 7.30 slovesna sv. maša; ob 10 pridiga in peke liturgije z blagoslovom.

Mešana Marijina kongregacija za moške pri Sv. Joželu ima danes ob 19.30 svoj redni sestanek, spojen z volitvijo novega odbora, kar naj bi dalo povod za polno udeležbo.

„Citre so instrument sanjarenja“

Malo kramljanja o citrah

„Citre so instrument sanjarenja“, je rekel Lizst. O citrah imajo ljudje napačne pojme in jih zamenjujejo z ameriški akord-citrami, ki so diletantska igra. Nekateri trde, da so citre nastale iz prvotnih orijentalnih glasbil kakor kitajske kin, asirijske sambuke, hebrejske nebel, grške psalter itd. Tudi v Tutankamnovi grobnici so našli med izkopninami instrumente podobne citram, ki so še danes v rabi v Egiptu. Egipčani brenkajo nanje, držeč jih na kolenih. Ime so dobile citre najbrže iz oznak Chitarra, Cistela, Citole itd. Tudi grški th pri nemškem izrazu »Zither« izvirajo iz teh imen.

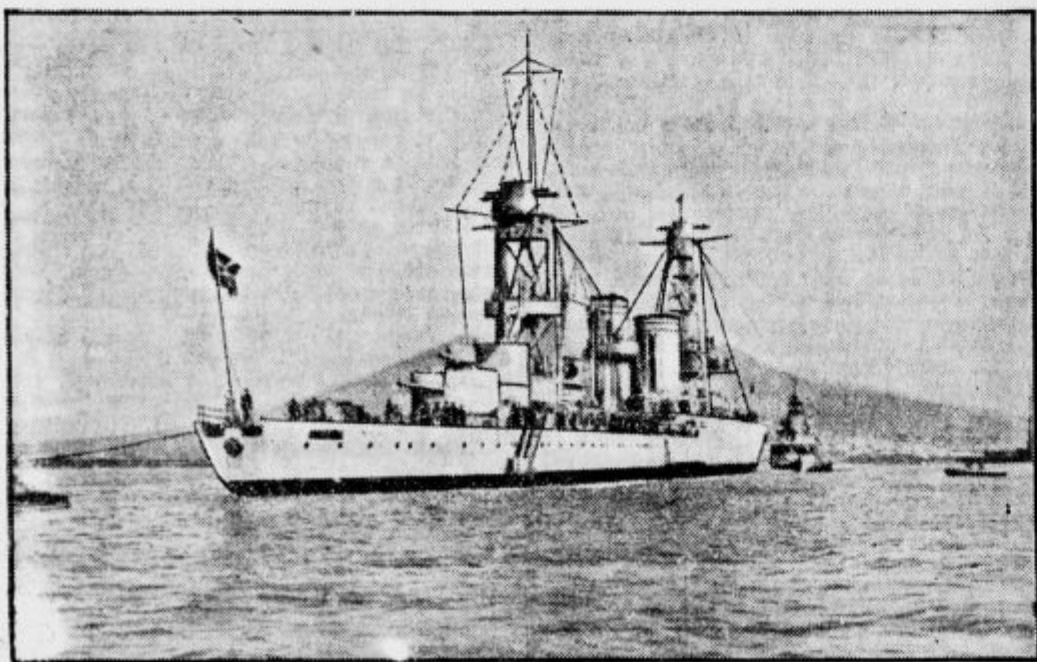
Citre, ki so imele poleg melodišča že tudi nekaj spremnih strun, seveda brez kakšnega sistema, so se pojavile v drugi polovici 18. stoletja na Bavarskem, kjer so se kmalu udomačile. Število spremnih strun se je polagoma množilo. Ko je leta 1830. Weigel vpeljal v spremljevanje kvartkvintni sistem, je bila dana možnost za razvoj instrumenta. Izšla je tudi Weiglova učna knjiga, prva šola za citre. L. 1830. je slišal bavarski vojvoda Maksimilijan naturalistično igro citraškega virtuozu Petzmeyerja in se tako navdušil, da je postal njegov učenec. Tudi njegova hči Elizabeta, poznejša avstrijska cesarica, je igrala na citre, ki so prišle v modo posebno v aristokratskih krogih, čeprav se večina citraške literature ni dvignila nad salonsko glasbo. Za citre so se začeli zanimati glasbeniki, strokovnjaki. Maks Albert (1833 do 1882) je prvi vpeljal pravila splošne glasbe tudi za citre. Napravil pa je to napako, da je hotel enostavno prenesti na citre klavirski stavek mesto da bi skrbel za izpopolnitev citraškega stila. — Nagel dvig citraške literature beležimo z nastopom Hausteina (1849—1926), absolviranega konservatorista, glasbenika na dunajski operi. Bil je zelo plodovit

skladatelj in njegove številne sonate, sonatine, preludiji in koncerti so vzbudili med citraši splošno pozornost. Razširjenje tonovega obsega na 6 kromatičnih oktav, izboljšanje kakovosti tona in druge izpopolnitve so pripomogle reformiranim citram do naglega dviga. Vsem tem reformam so se pridružile prvovrstne učne knjige, citraške šole Thauerja, Kolmaneka, Hausteina, prvo mesto pa zavzema edinstvena Grünwaldova »Metoda« na psihofiziološki podlagi.

Za citre je prirejene precej klasične, originalne literature. Manj uporabljive so citre v večjih zborih; eksaktna skupna igra je težje izvedljiva kakor pri instrumentih na lok. Upoštevanja vredno je dejstvo, s kakšno ljubeznijo se oprime citraši citre, kakor hitro se seznani z vsemi skrivnostmi instrumenta. Franc Liszt je na nekom koncertu objel ves navdušen citraškega virtuozu A. Huberja. Znameniti možje Meyerbeer, Joh. Strauss, Rubinstein i. dr. so bili navdušeni prijatelji citraške umetnosti. V nekem poljskem glasbenem časopisu opozarja dr. Jodko na citre in jih priporoča za kaj primeren instrument pri glasbeni vzgoji najširših plasti naroda.

Kakor že omenjeno so citre pri nas bolj razširjene kakor se domneva. Vendar pa se njihov ugled ne more dvigniti, ker običaj večina igralcev vsled pomanjkanja izvežbanih, pedagoško izobraženih učnih moči pri diletantski igri.

V zadnjem času je doseglo gibanje za razvoj citraške umetnosti razveseljav uspeh. Tudi pri nas se je začelo širiti zanimanje za reformirane citre. Citraši na novih citrah imajo namen gojiti resno, smoteno boljšo citraško glasbo, dvigniti ugled instrumenta ter mu zagotoviti mesto, katero mu po pravici pripada.

Rusko brodovje v Italiji.

Da bi Rusija tudi na zunaj pokazala, da hoče živeti z Italijo v tesnih zunanje-političnih odnosih, je poslala oddelek svojega vojnega brodovja obiskat Italijo. Slika: Sovjetska križarka v neapolski luki.

„Denar za venec za moj pogreb kar meni dajte!“

Gospod L. A. Feltham v East-Londonu v južni Afriki, kjer že delj časa živi, je tam zelo znan. Vsi ga imajo radi, ker vedno zbija šale. Zadnje mesece pa mu ni več toliko za dovpite in smeh. Kakor vse druge ljudi so tudi njega začele tretji skrbi in mu pregnale prirojeno šaljivost. Vsak dan težje so bile njegove denarne stiske. To sklepamo iz njegovega poskusa, kako priti do denarja. Ta poskus je goli obup, pa lepo oblačen v dovpite in šalo.

V mestnih listih so te dni izšli ti-le oglasi: »Vse svoje prijatelje in dobrotnike, ki nameravajo nekoč po moji smrti za moj pogreb darovati venec, s tem vljudno prosim, naj mi že sedaj v gotovini pošljejo

denar za te vence. S tem dejanskim dokazom svoje ga sočutja mi bodo izkazali bistveno večjo uslugo kakor pa z ovelimi veneci, s katerimi po smrti itak ne bom vedel kaj početi. Tudi za vsak najmanjši dar bom hvaležen. In dovolil si bom vsem plemenitim darovalcem svojo zahvalo osebno izreči. Z visokim spoštovanjem L. A. Feltham.«

Zal nam doslej ni znano, kakšne uspehe je imel ta šaljivi gospod. Vsekakor pa ima prav: Koliko najboljših ljudi je n. pr. samo pri nas umiralo od lakote, ker se zanje nihče ni brigal. Ko so umrli, so jih začeli proslavljati in jim postavljati dragocene spomenike. Živim dajte kruha!

Čigav je severni tečaj?

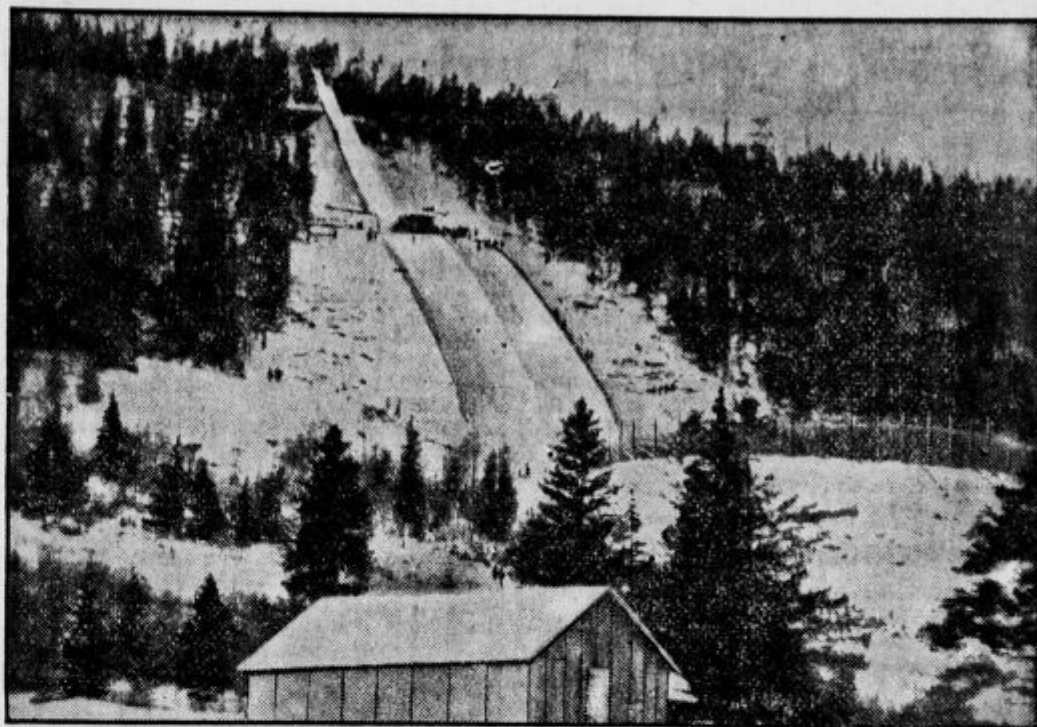
Države, ki mejijo na severno polarno cono, so si razdelile v vsej tišini to ozemlje med seboj. Predstavljamo si okoli severnega tečaja krog s svojimi 360 stopinjami. Nekako 160 stopinj odpade na Rusijo, ki si lasti ozemlje od severnega tečaja do Beringove poti. Amerika si je prilastila severno Aljasko s pripadajočimi 30 stopinjami, 80 stopinj pa pripada Kanadi. Naslednjih 50 stopinj tvori dansko Grenlandijo, katero je svoječasno priznalo haško razsodišče. Danski. Zadnjih 40 stopinj so norveška last. Za to področje se je potegovala tudi Anglija, ki bi si rada prilastila bogata ležišča premoga na Spitzbergih. Tako so si razdelili mejaši polarno cono, samo severni tečaj, kjer se krožni izseki etekajo, ne pripada nikomur. Kdor bi bil na severnem tečaju, ta bi imel nogo istočasno v petih državah.

Prepovedane evropske oči

Japonska vlada je s posebnim ukazom prepovedala operacijo, ki je odpravljala značilne mongolske posevne oči ter jih spremenila v evropske. Kirurg prof. Ushida, ki je obogatel s to operacijo, je samo razrezal in malo dvignil v ta namen kožo ob sencih. Svoječasno je bil operiral tudi prestolonaslednikovo novorojeno hčerko. »Evropske oči« so postale velika moda posebno pri damah višjih slojev. A zdaj, ko toliko govori Japonska o »mongolskem bratstvu« z nesrečnim Kitajem, se je veter spremenil.

»Ali sta se vidva z možem v zakonu že večkrat skregala?«
»Ne, samo enkrat sva se.«
»Kedaj pa?«
»Na poročni dan.«
»In potem?«
»Nisva še spregovorila besedice.«

Učitelj: »Kdo mi ve povedati kako koristno žival?«
»Jaz, gospod učitelj: kokoš.«
»Dobro. Ali pa kdo pozna kako žival, ki ni le koristna, ampak človeku tudi v veselje.«
»Jaz, gospod učitelj: konjiček, ki zadaj piska.«

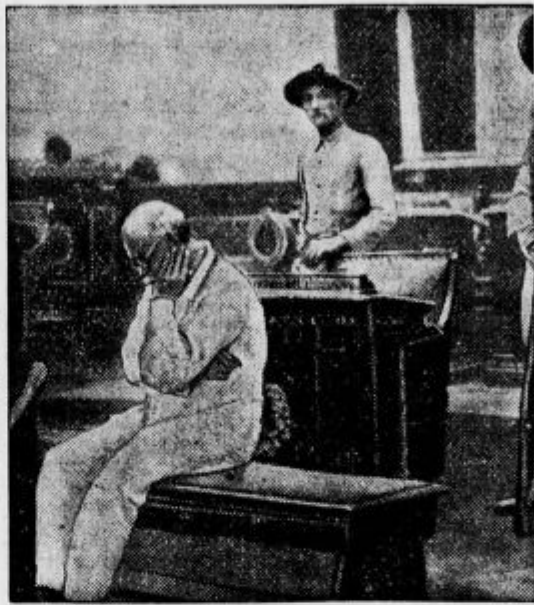
Največja skakalnica za smuške tekme je zgrajena v Solleftei na srednjem Švedskem. Meseca svečana 1934 se bodo na njej vršile neoficijne tekme za svetovno prvenstvo.

Kristusov grob v nevarnosti

Angleški izvedenci so ugotovili po pregledu poslopja stolnice Gospodovega groba v Jeruzalemu, da je zelo ogroženo. Krščanstvu grozi, da bo izgubilo svojo največjo svetinjo. Staro poslopje je bilo po vojni obnovljeno, toda restavraciji niso bili kos odgovorni nalogi. Obtežili so cerkveno kupolo v toliko, da se je prikazala na pročelju cerkve velika vodoravna razpoka. Strokovnjaki zatrjujejo, da bo utegnil podreti poslopje prvi potres, ki so v sveti deželi zelo pogostni. Poročilo je povzročilo veliko razburjenje v cerkvenih krogih, in zastopniki različnih veroizpovedi so zdaj pričeli pogajanja o popolni obnovitvi stolnice. Kakor znano, ima poslopje tri enakopravne lastnike: katoličane, pravoslavne in Armence, ter je potrebno za sleherno zidarsko delo skupno enoglasno dovoljenje.

Brezvestni pestunji

Pariška »Comedia« prinaša razgovor dveh pestunji (nurses), ki ga je ujel njen sotrudnik v bolognskem parku. Otroka sta ležala v vozičkih. Pestunji v obveznih temnomodrih plaščih in rutah sta sedeli na klopi, pletli neke lepe čipkaste stvari in se mirno menili. Ena je rekla: »Najhujše je to, da zvečer vedno moram ostati doma. Če se otrok zbudi in se zjoče, pa opazi gospa, da nisem doma, vedno naredi lepo komedijo. Sicer pa si znam pomagati. Vbrizgavam otroku enostavno morfij, potem spi kakor klada. — Druga je odgovorila: »Morfij? To je nevarno, draga moja. Zdravnik vam lahko naredi velike nepravilike. Jaz naredim drugače. Mi imamo kopalnico poleg otrokove sobe. Če odprem samo za nekoliko minut plin, tudi ostane otrok popolnoma miren do svita.« Če ni ta razgovor izmišljen, pomeni seveda večjo grozoto kakor vsi umori v dnevnem tisku.

Bivši policijski šef na Kubi pred revolucijskim sodiščem. Policijski šef Carreras je bil desna roka diktatorja Machada, zato je bil zdaj po dokončni zmagi revolucije obsojen na dvanajst let in pol prisilnega dela.

Smešnice

»Tega sem pa pošteno zdelal,« je povedal gospod Cvek, »naj si ne domišlja — sem mu dejal — da sme biti predzren, če je slučajno evropski mojster v boksanju. Lahko se mu zgodi — sem mu dejal — če še eno zine, da bo pošteno tepen.«
»Kaj je pa odgovoril?«
»Ne vem... potem sem zaprl telefon.«

Nasla teta Marjana se je končno le dala prepričati, da si je šla kupiti nov klobuk. Stari res ni bil več za rabo. Vsa rodovina je to uvidela, le teta ne. Pa nam na ljubo je včeraj šla kupovat novega.
»Rada bi zopet nov klobuk,« je rekla. »Tale je bil tudi pri vas kupljen,« je ponovno pokazala na svoje pokrivalo.

»To pa res ni mogoče,« ji je povedal prodajalec. »Nasla trgovina je bila odprta šele po vojni.«

Ko so prinesli pečenko na mizo, se je kuža prijazno vstopil poleg gosta in ljubeznivo migal z repom.

»Kako luštan in domač je tale vaš kuža,« je dejal gost. »Kar ne gane se od mene.«
»Saj je res zelo brihten,« je odvrnila gospodinja. »Takoj je spoznal, da ste vi dobili njegov krožnik.«
»Mama, berem, da za gledališče iščejo statiste. Kaj pa je to statist?«
»To so možje, ki okrog stoje in ne smejo nič govoriti.«
»Ali bi ne bila to dobra služba za našega očeta?«

Knjiga iz čistega zlata

L. 1931. je umrl znani ameriški milijonar George Underbrite. Zapustil je veliko in bogato knjižnico. Njegovi dediči pa se menda bolj brigajo za milijone in denar kakor za knjige. Zato so sklenili knjižnico dati na dražbo, da dobe še nekaj dolarjev več. Kajpada knjig prej še nobeden povohal ni. Ko pa so začeli knjige prodajati, so ugotovili, da pokojni milijonar ni imel le veliko knjig, ampak da je imel rad posebno redke in ne navadne knjige. Med knjigami so našli zbirke pristnih egiptovskih »papyrusov«, tiskana znamenja na drevesnem lubju, tiskovino na dragocenem indijskem papirju in prav poseben ter izredno fin pergament.

Najbolj dragoceni del te dragocene knjižnice pa je knjiga, ki je sestavljena iz 50 strani najfinjšega zlatega papirja, kakršen se niti raztrgati ne da. Tudi obe platnici sta iz pol centimetra debele, masivno zlate plošče. Listi pa so sešiti z zlatimi nitkami.

V knjigi je zapisano, da je ta dragocena knjiga bila last knjižnice nekega indijskega maharadža. L. 1876. so maharadževi podložniki poklonili svojemu vladarju tak časten dar. Pisava je mojstrovina indske umetnosti v ročnem cizeliranju. Ko se je maharadža pozneje nekoč mudil v Ameriki je svojemu gostitelju, pri katerem je užival gostoljubnost, to knjigo izročil za spomin. Ta gostitelj pa je več let kasneje obubožal in je dragoceni maharadžev dar prodal milijonarju Georgeju Underbriteju, ki je zbiral take dragocenosti za svojo knjižnico. — Njegovi dediči pa so vse to dali na javno dražbo.

Od mrtvih ustala

V vasi Tijuana blizu mesta Mexika v Mehiki je grobarjeva žena imela opraviti na pokopališču. Pospravljala je po mrtvašnici, kjer je zraven nje ležalo mrtvo truplo žene, katero je njen mož v jezi tako udaril s kamnom po glavi, da se je mrtva zgrudila. Moža so odvedli v ječo, ženo pa v mrtvašnico. Morda je grobarjeva žena med delom ravnokar premišljevala tudi ta žalostni dogodek, ko je zraven sebe zaslišala globok človeški vzdih. Brž se je ozrla na mrtliča in v svojo veliko grozo opazila, da se »mrtlič« premika, odpira oči, giblje z ustnicami in zdihuje. Taka groza je popadla grobarico, da je od groze glasno tuleč planila ven in začela klicati na pomoč. Prihitel je grobar, ki se je z ženo vrnil v mrtvašnico. Tu sta našla »ubito« žensko, ki je medtem vstala iz krste, hotela pobegniti iz groznega kraja, a se je na pragu zopet zgrudila.

Takoj so poklicali zdravnika, ki je ugotovil, da ženska ni mrtva, ampak da so jo le imeli za mrtvo ter da se je sedaj čisto zavedla. Z zdravnikovo pomočjo se je ženska v nekaj urah tako opomogla, da se je mogla vrniti na svoje stanovanje. Možu pa so v ječo sporočili, da njegova žena ni mrtva.

Tako poročajo iz Mehike. Če se je ta dogodek res tako zgodil, gotovo »ubite« ženske niso dobro preiskali prej predno so jo oddali v mrtvašnico kot mrtliča. Pri dobrem in vestnem mrtličem ogledu so taki slučajni nemogoči.

Prijubljeni dykac Oskar Fietz se v svoji kolibi po tekmi okrepuje.

Polkovnik Fawcett - živi

Polkovnika Fawcetta, znanega raziskovalca Južne Amerike, ki ga Evropa že osem let pogaša, so zadnje čase našli misijonarji v pokrajini Matto Grosso, kjer živi pri nekem plemenu tako zadovoljno življenje, da nima več namena, vrniti se v domovino. Pri njem je tudi njegov sin.

Želve čistijo kanale

Hillsdale je mesto v severnoameriški državi Michigan. Mesto je novo, ima moderne hiše ter ravne in čiste ceste. Ker pa mesto stoji na peščenih tleh, voda ob nalivih odplavi pesek, ga nanesa v kanale ter jih tako zamaši. To se dogaja po vsakem večjem nalivu. Radi tega voda nastopi po cestah, kar je seveda za dobre meščane hudo mučno. Zato so prišli na tole srečno misel: V državi Michigan je doma neka želva, katere posebno rada brska in brodi po blatu in pesku. Z njo so poskušali srečo. Okrog oklepa so ji privezali motvoz in jo spustili v zamašeni kanal. Dolgo je bilo vse mirno. Čez nekaj časa pa se vrvice, ki jo je za drugi konec nekdo držal, začela tresti in premikati. Vrvica je vedno bolj ležala v kanal. Končno je vasa vrvica izginila v Kanalu in kmalu nato so ugotovili, da je želva kanal tako očistila, da se je voda odtekla.

Gospodarstvo

Produkcija premoga v Sloveniji

Padec zalog

Pravkar objavljeni podatki o produkciji premoga v Sloveniji v mesecu septembru kažejo, da se je produkcija ustalila na sedanji višini. Sezonsko povečanje prodaje premoga je odvzelo nekaj premoga zaloznikom, ki so se prvokrat letos zmanjšale.

Produkcija premoga je znašala v septembru letos 91.296 ton, kar pomeni v primeri z avgustom zmanjšanje za 1081 ton. V primeri s septembrom lani se je produkcija zmanjšala za 9058 ton. To pomeni, da se je uresničila naša prognoza 4. oktobra, ko smo pisali, da naša premogovna trg breženke velike zaloge. Pričakovati je, smo pisali, da se bo povečana prodaja vršila predvsem iz zalog, ne pa toliko iz tekoče produkcije, za katero ni pričakovati skorajšnjega dviga in s tem tudi izboljšanja položaja za naše delavce.

Prodaja premoga se je v septembru zelo povečala: znašala je 99.187 ton, dočim je znašala v avgustu samo 90.356 in septembra lani 99.759 ton. Iz tega sledi, da je letošnja oddaja ustaljena in da je dvig od avgusta do septembra pripisovati sezonskim razlogom.

Oddaja železnicam se ni povečala toliko kot bi bilo pričakovati z ozirom na nedavne vesti. Nasprotno se je od avgusta na september celo zmanjšala za nad 1000 ton (od 32.753 na 31.664). Najbolj se je povečala oddaja industriji, posebno izven naše banovine, kajti narasla je od 40.027 v avgustu na 49.600 ton v septembru, od tega v naši banovini od 24.566 na 25.700 ton. Poleg tega se je znatno povečala oddaja za hišno porabo: od 4521 na 8060, nadalje oddaja raznim strankam od 5009 na 6410 in izvoz od 1230 na 2398 ton.

Nadalje se je zmanjšala lastna poraba premogovnikov od 4158 na 4063 ton, nasprotno pa se je oddaja za deputate v zvezi s prihajajočo zimo povečala od 1728 na 1997 ton.

Posledice povečane oddaje so razvidne v tem, da so se v teku meseca septembra zmanjšale zaloge premogovnikov od 155.494 ton na 141.394 ton.

Prijave slajenja mošta. Kralj. banska uprava Dravske banovine opozarja vinske pridelovalce in obrtnike, ki so letos sladili svoje, odnosno kupljene vinske mošte na osnovi obsega dovoljenja slajenja po zakonu o vinu in po razpisu kr. banske uprave III. No. 7075/13 od 5. okt. t. l., da to nemudoma prijavijo pristojnemu kontrolnemu organu, in sicer s področja bivše ljubljanske oblasti kletarskemu nadzorniku v Ljubljani, s področja bivše Mariborske oblasti pa pomočniku kletarskega nadzornika v Mariboru, lahko neposredno, ali pa po upravnem oblastu doletnega kraja. »Prijavo« je treba točno izpolniti in predložiti v dveh enakih izvodih po obrazcu A, ki je dodan pravilniku za izvrševanje zakona o vinu. To tiskovino je zaenkrat založila Mariborska tiskarna v Mariboru. Da se prihrani mnogo zamudnega prepisovanja, se priporoča, da tiskovino »Prijavo slajenja mošta« po obrazcu A občne skupno naroče za sladilce na svojem področju proti naknadnemu plačilu neznatnih stroškov zanje s strani interesentov. Proti tistim, ki so mošt sladili, a niso prijavili po zakonitih predpisih, se bo postopalo po zakonu.

Jadranski hotelirski kongres. Jadranska hotelirska zveza sklicuje svoj občni zbor za 6. december v Crikvenico. Poleg običajnih točk dnevnega reda bodo sklepali tudi o izpremembi pravil, volili nov odbor ter o ugodnostih članov jugoslov. avstrijske trgovinske zbornice na Dunaju v naših hotelih. Skupščina se začne ob 3 popoldne. Naslednja dva dni 7. in 8. decembra pa bo prav tako v Crikvenici hotelirski kongres. Na dnevnem redu kongresa je osnovevanje jugoslovanske hotelske zveze, nadalje razgovor o sanaciji hotelske industrije. Razpravljali bodo nadalje o davčnih vprašanjih, posebno o drž. takсах, samoupravnih takсах na tuje in propagandne doklade, o smernicah skupne propagande hotelov; ob tej priliki se bo vršila tudi ustanovna skupščina zadruge hotelirjev Jugoslavije »Turist Reklam«. Kongres bo zahteval obvezno včlanjenje za hotelirje v posebnih stanovskih organizacijah, poseben zakon o turizmu ter reformo kopalniških redov. Nadalje so še na dnevnem redu: zavarovanje hotelskih nameštencev po zakonu o zavarovanju delavcev, potniški uradi, telefonske ugodnosti za hotele in hotelska kreditna zadruga v Crikvenici.

Grški transferni moratorij. Po sporazumu z angleškimi upniki bo v dobi od 1933 do 1935 plačala Grčija v prvem letu 27,5% kuponske vrednosti v devizah, v drugem in tretjem letu pa 35%. Ostanek bodo upniki posodili nazaj grški državi.

Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini trdnice »Express«, avtomobili, motocikli, kolesa, dr. z o. z. v Ljubljani, Vegova 8; narok za sklepanje poravnave 23. december, oglasiti se je do 17. dec.

Borza

Dne 22. novembra.

Denar

Danes sta narasla edino London in Trst, neizpremenjena sta ostala Curih in Pariz, dočim so vse druge devize popustile.

Avstrijski šiling je nadalje narasel na ljubljanski borzi na 9,15 zaklj., na zagrebški na 9,125 in belgajski borzi na 9,075. — Grški boni so notirali v Zagrebu 40—41 (40, 41,50, 42) in v Beogradu 39,50—40,50 (40).

Ljubljana. Amsterdam 2305,96—2317,32, Berlin 1362,30—1373,16, Bruselj 796,63—800,57, Curih 1108,35—1113,85, London 186,53—188,13, New York 3419,39—3447,65, Pariz 223,85—224,97, Praga 169,84 do 170,70, Trst 301,18—303,58.

Curih. Pariz 20,1975, London 16,86, New York 310,50, Bruselj 71,925, Milan 27,215, Madrid 41,90, Amsterdam 208,10, Berlin 123,10, Dunaj 72,65 (priv. 57,30), Stockholm 86,90, Oslo 84,65, Kopenhagen 75,25, Praga 15,325, Varšava 57,95, Atene 2,98, Carigrad 2,51, Bukarešta 3,05.

Pariz. New York 15,55.

Zlato notira v Londonu 126/6.

Vrednostni papirji

Tendenca je slejkoprej čvrsta in so danes posebno na belgajski borzi narasli tečajji škode in Priv. agr. banke. Promet je bil prav znaten in je znašal na zagrebški borzi: 1000 kom. vojne škode, 100.000 begl. obv., 50.000 inv. pos. in 1000 dol. 8% Blera. Nadalje je bilo zaključenih 20 delnic Priv. agr. banke.

Ljubljana. 7% inv. pos. 51—52, agrarji 26—27, vojna škoda 262—263, begl. obv. 36—37, 8% Bler. pos. 33—35, 7% pos. Drž. hip. banke 45—47.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 51,50 do 53 (53), agrarji 27—28,50, vojna škoda 262—263 (263), 12, 263—264 (262, 263, 263,50), 6% begl. obv. 36,50—37,50 (37, 37,50), 8% Bler. pos. 36,50—38, 7% Bler. pos. 35—36 (35,50), 7% pos. DHB 47 do 50. — Delnice: Narodna banka 3790 den., Priv. agr.

Poleg že omenjenih oddaj in prodaj premoga je bilo od zaloz zalozar propadanja odpisanih v septembru letos 148 ton.

Razvoj produkcije in zaloz nam kaže naslednja tabela (v tisoč. ton, zaloz na koncu dotič. meseca):

	Produkcija		Zaloz	
	1932	1933	1932	1933
januar	132	115	138	
februar	122	94	141	
marec	117	95	126	147
april	92	84	129	145
maj	94	90	139	154
junij	88	76	145	152
julij	80	80	146	153
avgust	92	92	149	155
september	100	91	143	141

Iz pregleda je razvidno, da so letos v septembru bile prvokrat zaloz višje kot lansko leto. Lani so v septembru zaloz padle samo za 6000 ton, ker se je istočasno povečala tudi produkcija za 8000 ton.

Število zaposlenega delavstva pa vkljub vsemu še vedno pada. Število zaposlenih delavcev je znašalo v septembru 5411, kar pomeni torej v primeri z avgustom zmanjšanje za 218 oseb. V primeri z avgustom lani je bilo število zaposlenega delavstva zmanjšano za 971 oseb. To pomeni, da kriza v naših premogovnikih ni prestana, čeprav se je na drugi strani število šihov neznatno povečalo in s tem tudi zaposlenost še uslužbenega osebja. Šihov je bilo v septembru 117.603, v avgustu letos 117.088 in v septembru lani 133.808. V zvezi s povečanjem števila šihov je tudi neznatno povečanje med rudarskega delavstva. Zasluzek rudarjev je znašal v septembru 5.411.000 Din, v avgustu pa 5.347.000 Din, lani v septembru je znašal zasluzek 6.208.000 Din in se je tudi povečal v primeri z avgustom.

Poleg delavstva je bilo v septembru zaposlenih v naših premogovnikih 215 (avgusta 216) uradnikov ter 193 (193) paznikov.

banka 237—241, Impeks 50 den., Trboveljska 100 do 120.

Belgrad. Priv. agr. banka 245—246 (246, 247), 7% invest. pos. 51,50—52,50 (51), agrarji 28—29 (28,50), vojna škoda 266—266,50 (266, 262), 12, 266 do 267 (266,50, 264), 6% begl. obv. 37,30—37,50, 7% Bler. pos. 34,50 bl.

Žitni trg

Položaj na žitnem trgu je slejkoprej neizpremenjen, kakor tudi cene. Povpraševanje je precej živahno, ponudba pa slaba, posebno v Banatu. Producenti sedaj čakajo, ker se jim ne mudi s prodajami za privilegirane upnike. Na ljubljanski borzi je bilo zaključeno: 1 vag. pšenice in 1 vag. koruze.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Četrtek, 23. novembra. 12.15 Reproducira instrumentalna glasba (slagierski venčki). — 12.45 Poročila. — 13.00 Reproducira vokalna glasba (tenoristi). — 18.30 Pridobitnost kmetijske gospodinjice (gospa Grumova). — 18.30 Pogovor s poslušalci (prot. Prezelj). — 19.30 Brhovaščina (dr. Kupeč). — 19.30 Reproducira glasbo po željah poslušalcev. — 20. Proslava sv. Cecilije, zaščitnice glasbe: 1. Glasbeno predavanje. 2. Koncert pevskega zbora »Ljubljane«. 3. Reproducira religiozna glasba. — 22.00 Poročila. — 22.20 Koncert Radio-orkestra.

Petek, 24. novembra: 11.00 Soliska ura: Jesen v prirodi (Vladimir Kapus). 12.15 Reproducira vokalni koncert (slovenske narodne v duetu), 12.45 Poročila, 13.00 Čas, Reproducira koncert (tamburaški orkestri), 18.00 Reproducira vokalni koncert (ruske pesmi), 18.30 Ustvarjalec in zajednica (Zadnek Milan), 19.30 Izleti za nedeljo (dr. Andrejka), 20.00 Prenos iz Zagreba: Koncert ruskega umetniškega zbora, 22.00 Čas, poročila, 22.20 Radiojazz.

Drugi programi

Četrtek, 23. novembra.

Belgrad: 20. Jugoslovanske narodne pesmi. — 20.30 Prenos koncerta belgajske filharmonije. — **Dunaj:** 11.30 Orkestralni koncert. — 17. Pesmi in dueti. 19. Koncert duhovne glasbe (zbor, solisti, orgle). — 20. Angelina, kom. opera, Rossini. — **Budimpešta:** 12.05 Orkestralni koncert. — 17.30 Koncert salonske kapele. — 21.30 Godalni kvartet. — 22.30 Ciganska kapela. — **London:** 20.30 Koncert mandolinjskega orkestra. — 21. Orkestralna glasba. — 21.50 II. del iz opere Carmen, Bizet. — **Milan:** 20.25 Prenos iz opere. — **Praga:** 16. Laska glasba. — 21.20 Poljudne pesmi. — 22.20 Pesmi od Smetane. (Iz »Radio Ljubljana«.)

(Iz »Radio Ljubljana«.)

Petek, 24. novembra:

Belgrad: 19.00 Koncert radio orkestra, 20.00 Prenos koncerta iz Zagreba. — **Zagreb:** 17.00 Koncert ruskega zbora in balalajk, 20.00 Koncert ruskega umetniškega zbora, 21.00 Radio orkester: operetna glasba. — **Dunaj:** 17.20 Klavirski koncert, 19.00 Orkestralna glasba, 20.55 Violinski solokonzert s spremljavo orkestra. — **Brno:** 20.10 Češka monodij od srednjega veka do 16. stol. (zbor in solisti), 21.35 Beethoven: sonata za čelo in klavir. — **Budimpešta:** 19.30 Ciganska kapela, 17.00 Simfonični koncert, 19.30 Prenos iz državne opere, 23.20 Klavirski koncert. — **Leipzig:** 16.00 Orkestralni koncert, 20.00 Operetna glasba. — **London:** 22.00 Radio orkester: sodobna glasba. — **Milan:** 17.10 Koncert komorne glasbe, 20.30 Simfonični koncert. — **Praga:** 16.00 Radio orkester, 17.05 Godalni kvartet, 19.30 Mesinske neveste, opera, Fibich. — **Varšava:** 15.55 Vokalni koncert, 20.15 Koncert varšavske filharmonije. (Iz »Radio Ljubljana«.)

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

Drama

Začetek ob 20.

Četrtek, 23. novembra: »Praznik cvetočih češenj«.

Red Četrtek.

Petek, 24. novembra ob 15: »Hamlet«, Dijaška predstava. Globoko znizane cene od 5 do 14 Din.

Sobota, 25. novembra: »Tartuffe«, Red B.

Opera

Začetek ob 20.

Četrtek, 23. novembra: »Havajska roža«, Red A.

Petek, 24. novembra: zaprt.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Četrtek, 23. novembra ob 20: »R.U.R.« Znizane cene. Zadnjič.

KULTURNI OBZORNIK

Dr. Andrej Gosar: »Za nov družabni red«

1. Gosar kot sociolog in narodni ekonom.

V založbi Mohorjeve družbe v Celju je izšla Gosarjeva knjiga »Za nov družabni red«. Gosar je znan teoretični in praktični narodno gospodarski in socialni delavec. Njegova duševna podoba nam je znana. Poznamo jo iz dosedanjih njegovih obširnih del, v katerih se nam razodeva kot temeljit in globok znanstvenik. Najnoveše njegovo delo pa lahko označimo za višek v njegovem dosedanjem duševnem razvoju. Saj je v njem sintetično zajel vsa svoja dosedanja dela ter jih velikopotezno izpopolnil z novimi, dragoceniimi dognanji, ki zajemljejo vso ogromno problematiko sodobnih žgočih socialnih problemov.

Knjiga »Za nov družabni red« je samo prvi zvezek celotnega dela. Obsega uvod in teoretične osnove Gosarjevega novega družabnega reda, praktični del pa bo sledil v drugem zvezku, ki izide pozneje. Pa že prvi zvezek je obširna knjiga. Po obsegu tekmuje z Ušeničnikovo Sociologijo, oba zvezka pa jo bosta prekašala. — Ze sam vnanji obseg je torej dokument velikopoteznotosti Gosarjevega dela. Njegovo resnično notranjo vrednost pa spoznamo, če preberemo ves prvi zvezek. Tu vidimo, koliko je Gosar študiral, se trudil in razglašal. Če bi ga smeli z drugimi našimi delavci primerjati, bi rekli, da je sociološki Weber. Kar je Weber v filozofiji, to bo Gosar v naši sociologiji. Oba sta izredno plodovita, bistra misleca, globoka analizatorja. Dočim igra pri Ušeničniku (in tudi Kreku) kat. znanstvena tradicija veliko vlogo, išče Gosar samostojno novih potov. Gosar hoče biti »nov«, njegova stremjenja so, da najde osnove novega družabnega reda. — Tradicionalna znanstvena usmerjenost Ušeničnikova in Krekova ima to prednost, da jo vodi preizkušena sigurnost splošno priznane znanstvene šole. Gosarjeva in Vebrova metoda pa je bolj samonikla, a seveda jo obremenjujejo hude težave, ker mora čisto z negotovostjo šele iskati novih potov. Obe znanstveni poti pa sta v določenih mejah opravičeni in tudi dobri.

2. Vsebina Gosarjeve knjige.

Kakšna je vsebina Gosarjeve knjige »Za nov družabni red«? Prvi zvezek je razdeljen na uvod in osnove.

V uvodu razpravlja v osmih poglavjih osnovne družabne probleme. Obsega celih 160 strani in predstavlja sam zase že lepo delce. V njem razvija vse predhodne probleme za svoj nov družabni red. Opredeljuje analitično, kaj je družba, razloček med naravno zraslim občestvom (družina, narod) in združbo (Gemeinschaft u. Gesellschaft), ter razvija sociološko, gospodarsko in psihološko jedro sodobnega socialnega vprašanja. Kratko podaja vidike za reformo družbe, kakor jih navajajo svetovno nazorsko različno orientirani materialistični, idealistični in pozitivno krščanski sociologi. Vsa njihova različna socialna stremjenja posname v tri glavne sociološke sisteme: individualizma, kolektizma in univerzalizma. Sam se oklene univerzalizma in ob koncu uvoda razvija svoj sistem. Nasproti individualizmu in kolektizmu ga opredeli kot univerzalističen sistem, nasproti obstoječemu krščanskemu socializmu, kakor je pri nas nastal pod Krekovim in Ušeničnikovim vplivom, pa kot krščanski aktivističen sistem. Krščanski aktivizem je zato svojestveno Gosarjev sistem, ki se v bistvu drži dosedanjih načel krščanskega socializma, v mnogih vprašanjih pa hoče iti nova pota.

V drugem delu svoje knjige razvija Gosar na konkreten način osnove svojega krščanskega aktivizma. V treh obširnih poglavjih jih razdeli v modroslovne in etične, sociološke in gospodarske. Začenja z modroslovnimi in etičnimi osnovami. V njih izpove Gosar svoj »credo« v odrešilnost krščanskih idej in krščanske etike. To je najlepše poglavje prvega zvezka! Svoje prepričanje, da morejo le krščanska načela odrešiti tudi moderno človeštvo, razvija v pesniško lepi obliki, ko zajame vse bogastvo nadnaravnih in naravnih lepote krščanstva ter njegovega blagodejnega vpliva na družbo v očenau in v njegovih sedmih prejšnjih. V tem poglavju prodre Gosar do metafizičnih globin socialnega vprašanja, do božanstva samega in do nadnaravnih podlag lostranstva. V tem poglavju je Gosar najbolj svojstven in originalen.

V drugem glavnem poglavju obravnava sociološke osnove svojega aktivističnega sistema. V njem opredeljuje po kratki kritiki marksizma in solidarističnega kršč. pokreta globlje bistvo občestva in občestvenosti. Za glavno duševno nalogo krščanskega aktivizma predlaga poobčestvenje vsega družabnega življenja, ki se mora na zunaj izraziti nasproti dosedanj razredni razdvojenosti v novi občestveni skupnosti vseh stanov. Zato Gosar odklanja pretirani razredni boj ter pripušča samo zmerno gospodarsko borbo v okviru občestvene skupnosti. Nujnosti borbe med stanovi in v okviru stanov pa postavlja nasproti tudi nujnost sporazumevanja.

Najdalje pa so gospodarske osnove. Saj je težišče reforme v preosnovi gospodarskih temeljev. Po vrsti kritizira Gosar gospodarske osnove marksizma in običajnega krščanskega socialnega pokreta in razvija teorijo svoje soc. ekonomije in preosnove družbe. Najprej govori o menjalnem gospodarstvu in menjalnem mehanizmu. Temelji zasebnega gospodarstva so mu svoboda v izbiri dela in konzuma ter zasebna lastnina, sredstva pridobivanja pa delo in kapital. Izhodiščna točka medsebojnega menjavanja »dobrin« je cena na trgu. Posebno podrobno se peča s potrošnjo. Ko je tako analiziral zasebno gospodarski »menjalni mehanizem«, preide k narodno gospodarskim in družabnim pogledom na moderno menjalno gospodarstvo. Govori o dohodkih od dela, o brezdelnih dohodkih, o mezdah in plačah, o socialnih dolžnostih lastnine, socialni zaščiti nemočnih in končno o racionalizaciji produkcije in konzuma.

3. Katere gospodarske teorije se drži Gosar?

Pod vplivom Engliša, Casselna in Liffmanna si osvaja prav za prav individualistično teorijo. Najprej loči zasebno gospodarsko sfero od narodno gospodarske. V zasebno gospodarsko življenje je (str. 493) »popolnoma vseno, ali delavec lahko primerno preživlja sebe in svojo družino, ali pa propada radi pomanjkanja sam in vsi, ki so navezani na njegov zasluzek«. Gospodarski proces mu je z zasebno gospodarskega vidika menjalni mehanizem, čisti proces pridobivanja, ki se vrši tudi le s stališča koristnosti. Vendar je to Gosarjevo gledanje le metodno. V srcu je Gosar univerzalist. Ta individualistična načela pa nikakor ne veljajo za družabno gospodarstvo. Država ima nalogo, da korigira sebičnostno teženje posameznikov, ki samo po sebi sploh drugačno biti ne more.

Po ovinku pride torej Gosar vendarle do univerzalističnih nazorov v narodno gospodarskem življenju. Priznati moramo Gosarju, da se mu je precej posrečilo, da je s teorijo, ki gleda na življenje individualistično, končno z metodno lo-

čitvijo zasebne in narodno gospodarske sfere le univerzalistično rešil družabno vprašanje. Seveda se zdi nekoliko nedosledno, da je moral to, kar je prej v zasebno gospodarski sferi smatral s pridobitvenega stališča kot samoumevno (in, pr. neupoštevanje družinske mezde), pozneje z družabnega (narodnega) vidika obsoditi. Vnesel je s tem v svoj sistem neki dualizem, kombinacijo individualistične in univerzalistične metode, ki je bistveni metodični znak Gosarjevega narodnega gospodarstva.

Na ta metodični dualizem Gosarjevega sistema moramo tudi paziti, ko kritiziramo dosedanj sistem krščanskega socializma, kakor ga učita Krek in Ušeničnik. V smislu individualistične svoje metode abstrahira Gosar (metodično!) v zasebnem gospodarstvu popolnoma od duhovnih vrednot in priznava le pridobitni nagon kot glavno gibalno gospodarjenja. Krščanski socializem, ki gleda na gospodarstvo univerzalistično, pa a priori računa s tem, da morajo usmerjati gospodarsko življenje ne samo pridobitni nagoni, ampak tudi duhovne vrednote. Upoštevati se mora človeško dostojanstvo, človekova socialna narava in pravica do družine. Zato po teh pravih nazorih spada družinska plača k pravični plači. Delodajalec jo mora plačati tudi brez ukaza družbe. Če je ne plača, nekaj ni v redu. Če ima dovolj sredstev in je ne plača, je krivice. Če nima sredstev, da bi jo plačal, pa je napaka v družabnem redu. Družabni red je potem treba tako reformirati, da bo dobil vsak delavec ne samo neko plačo, ampak tudi človeški osebnosti primerno plačo.

Prav pa ima Gosar ko trdi, da je krščanski socialni pokret doslej premalo storil za reformo družbe in da ni vedno korakal z razvojem časa. Lahko bi storili za njegov razvoj več, to je res! A čisto zaostali pa tudi nismo. Pisec teh vrstic je že l. 1928. pisal o stanovski in korporacijski ideji v »Soc. vprašanja«, pazneje pa v »Sociologiji«. Danes na vsej črti prodira med nami korporacijska ideja, ki ji je dal glavne smernice sam papež Pij XI. v okrožnici Quadagesimo anno. Torej se krščanski socialni pokret razvija, čeprav počasi, saj ga tudi zadržujejo izredno težke razmere, v katerih živimo. Priznati pa moramo, da bi potrebovali katoličani vsega sveta aktivizma, ki ga Gosar tako priporoča.

V celoti je Gosarjeva knjiga »Za nov družabni red« navzlic tem malenkostnim pripombam velpomembno delo. Plod je originalnega in samostojnega duha, ki utira našemu krščanskemu socialnemu pokretu nova pota. To njegovo originalnost ne dokazuje samo njegova svojstvena gospodarska teorija, ampak tudi njegov sočni in izklesani jezik. Obširne partije njegove knjige so pisane v krásni znanstveni slovenščini. Vled svojih jezikovnih in vsebinskih vrlin torej zasluži Gosarjeva knjiga, da si jo nabavi vsak izobraženec.

Končno naj izrečem še priznanje založnici. Mohorjevi družbi, ki je izdala to krásno znanstveno delo. Ni doprinesla malo gmotno žrtv, ko je izdala skoro 600 strani obsegačo knjigo, ki ji bi sledil še drugi, enako obširni zvezek. Nekatere založnice kaj rade odpravijo take dražje knjige. Mohorjeva družba pa je delo založila in s tem pokazala, da zna ceniti slovensko znanstveno knjigo.

Dr. J. Jeraj.

*

Cankar v belgajskem gledališču. Približuje se petnaletnica Cankarjeve smrti. Belgajsko gledališče jo, kakor je dosedaj dogovorjeno, praznovalo s »Kraljem na Betajnovi«. Ze nekaj let sem je gledališka uprava obljubljala Cankarja, vendar do uprizoritve ni prišlo. »Poluhujanje« je bilo kar naprej na programu. Zdaj so se pa vrgli na »Kralja na Betajnovi«. Omeniti moram, da bo to sploh prva domača premijera v letošnji sezoni. Nekam pozno sicer, vendar prepozno ne. Sicer se je pa novi gledališki upravnik g. Dragoslav Ilić moral prav te dni že v časopisju opravičevati radi tega. P.

Velika poljska kulturna manifestacija. Iz revije »15 dana« posnemamo: Propagandistični odbor poljskega zunanjega ministrstva pripravlja veliko razstavo poljskih književnih del, ki so prevedena na tuje jezike. Odbor se je že obrnil na vsa poljska poslaništva v inozemstvu, na knjižnice in razne kulturne zavode itd., da bi poslali odboru vsaj po en izvod poljskega prevedenega dela. Zanimiva je dosedanja statistika, ki kaže, da je največ prevajala predvoda Rusija do leta 1917 (428 knjig), za njo Češkoslovaška (394), Francija (281), Nemčija (256), Italija (186), Sovjetska Rusija (151) itd. Jugoslavija je prevedla 80 knjig. Celo Japonska (6), Kitajska, Brazilija, Čile, Turčija, Palestina itd. so prevajale poljske knjige. (Ali ne bi bila podobna statistika zanimiva tudi za naše knjige?) Razstava bo obsegala le ona poljska dela, ki so bila prevedena od leta 1900 do danes. Izmed književnikov, ki so prevedeni, je na prvem mestu Sienkiewicz in sicer po številu izdaj kakor tudi po številu jezikov. Od 1900 do 1933 so doživela njegova dela 564 izdaj v 27 državah. Po številu jezikov je na drugem mestu Rey-mont (21), po številu izdaj pa Ossendovski (142).

Novela Grazije Deledde. Pri milanski založnici »Treves« je izšla te dni nova zbirka novel znane italijanske pisateljice Grazije Deledde, z naslovom »Sole d'estate« — Poletno sonce. Zbirka obsega 25 novel.

15 let sovjetske grafike. V Moskvi bo v bližnji prihodnosti odprta razstava grafike, kjer bo zbranih okrog 2000 del sovjetskih grafikov, ki so jih izvršili v zadnjih 15 letih.

Dr. A. Zupan: Sentire cum Ecclesia. Izdal in založil škofski odbor KA za ljubljansko škofijo. — V tej knjižici je pisec v posameznih poglavjih zgosteno očrtal Cerkevino bistvo, poslanstvo, notranji sestav in pomen pri posameznikih, narodih in občestvu. Mimo poglavij »Nekatoliški svet in Cerkev«

Tragični rezultati

čestega pudranja

Zenam ni več potrebno stalno pudranje, da bi bolj lepše izgledala ali da bi na ta način maskirale mastno kožo, ki se svetlika in ki je polna nedostatkov. Malokatera žena pa razume, da povzročuje stalno pudranje po gotovi dobi razširjenje znojnic, neznožne črne pike in druge znake nezdrave kože. Novo odkritje odpravlja potrebo stalnega pudranja. Zmes čiste smetanove pene in pudra Tokalon po znanstveni metodi je izvedla preobrat na področju riževega pudra. Zadržuje, če se napudrate samo zjutraj in puder ostane ves dan kljub vetru ali dežju in celo v najbolj razgreti plesni dvorani ni videti nosa, ki bi se svetlila. Pena smetane v pudru Tokalon varuje kožo ter prepreči vsa obolenja in izraške. Puder Tokalon ne suši kože ter ne zamaši znojnic. Uporaba tega pudra daje ono fino, privlačno mladostno lepoto, kateri se moški toliko divijo in lepi znanosti primerni so tudi divni občutki.

Kaj spričujejo te noge?

Kadar Vas noge bolijo ali pečejo, ali kadar Vam delajo preglavice kurja očesa, žulji ali ozeblina, pomočite noge kratkoma v kopeli s Saltrat Rodellom. Bolečine takoj prenehajo, olajšanje pa nastane zaradi tega, ker zdravilne soli in v Saltrat Rodellu sproščeni kisik prodirajo v znojnice ter uničijo vse kisline in strupe. Vnetja, oteklina in občutljivost prenehajo v treh minutah. Kurja očesa in žulji postanejo mehki, da jih lahko popolnoma odstranimo s koreninami vred. Poskusite zvečer kopeli s Saltrat Rodellom, pa boste izvrstno spali in uživali pri hoji in plesanju. Ne odlašajte! Okopajte bolne noge takoj v Saltrat Rodellu in takoj boste občutili olajšanje. Saltrat Rodell se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; žentlovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 2.50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Največjo izbiro damskih plaščev

v cenah od 195 do 880 Din, otroške od 120 naprej, nudi
F. L. GORIČAR, Ljubljana, Sv. Petra c. 29.
Na zalogi tudi fini plašči za močnejše dame!
Oglejte si brez obvezno!

Službe iščejo

Mlad moški,
samski, že od mladosti vajen goveje živine, molže in vsega poljskega dela, išče z novim letom službo majerja. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 13737. (a)

Službo dobe

Generalno ali delno
zastopstvo oddamo. — Sprejememo tudi provizijskega zastopnika. »Sladina«, Ježica. (b)

Šivilja
dobro izveščana v samostojnem prirojanju — kakor tudi večja fine izdelave v damski konfekciji — dobi takoj stalno mesto. Pismene ponudbe z navedbo prakse je poslati na: F. L. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29. (b)

Zasluzek

Pozor potnik!
Izvrstno blago nudimo kot postranski zaslužek. Ponudbe pod »Lahek zaslužek« št. 13732 na upr. »Slovenca«. (z)

Stanovanja

Enosobno stanovanje
s kuhinjo, pritliklami in delom vrta — se odda v najem s 1. decembrom — Smartinska cesta 21. Pojasnila se dode: Dvorkova ulica 3, dvorišče — pisarna. (č)

Stanovanje
dve sobi in kuhinja s pritliklami, Glinice, Tržaška cesta št. 11 — in lokal

primeren za pisarno ali delavnico, eventual. stanovanje na Celovski cesti št. 57 — se odda. Poizve se v pisarni, Kongresni trg 2. (č)

Lepo opremlj. soba
tudi prazna — se odda. Maribor, Betnarska cesta 73. Ivan Lobnik. (s)

Vnajem

Natakarici
ali prodajalki dam vinotoč in delikateso na račun. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 13709. (n)

Posestva

Novozidana vila
se odda za 500 Din mesečno. Pojasnila v upr. »Slovenca« pod »Kresnica« št. 13548. (p)

Enonadstropno vilo
z vrtom, ob tekoči vodi, v Bohinjski Bistrici prodam. Dr. Josip Petrič — Boh. Bistrica. (p)

Novo hišo
proda Novak, Vižmarje št. 108, št. Vid nad Ljubljano. (p)

Auto-motor

Pod ugodnimi pogoji
prodamo ali zamenjamo za manjši dvosedežni voz, pripraven za obrt, 5 sedežno limuzino. Trgovina Borštnikov trg 1. (f)

Dvotonski Cheurolet
tako ugodno prodaja Simon Pirc, Podnart. (f)

Pohištvo

Spalnico
moderno, novo, prodam za 1600 Din. Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 13738. (s)

Triplavska roža
PRSI ČAJ
je prikladno sredstvo pri vseh obolenjih pljuč, pri kašlju, bronhialnem katarrhu, hripavi, vnetju sapnika, a pospejuje tudi presnovo. Pospešena presnova skrajša proces zdravljenja. Dobi se v vseh lekarnah, Prsni čaj »Triplavska Roža« dr. z. o. z., št. Vid nad Ljubljano. Odborilo min. soc. politike in narodn. zdravja S br. 20542/33.

Kupimo

Gostilno ali mesarijo
z majhnim posestvom na deželi, kupim. Kupnina se izplača v gotovini pri pogodbi. Ponudbe je poslati na upravo »Slov.« pod »Gostilna in mesarija« št. 13714. (k)

Vsakovrstno zlato kupim

po najvišjih cenah
CERNE, juvelir Ljubljana, Wolfova ulica št. 3

Prodamo

Sveže morske ribe
vsak petek v trgovini Stacul, Selenburgova ul.

Namočeno polenovo
dobite zopet vsak petek pri I. Buzzolini, delikatesa in zajtrkovalnica (za škofijo). (f)

Nogavice, rokavice
in pletenine Vam audi v veliki izbiri narugodne in narocene trvdke Karl Prelog, Ljubljana, Židovska ulica in Star trg (f)

JABOLKA

kabinetna in ostala namizna dobavlja v poljubnih količinah po ugodnih cenah izvoznar trvdka

A. Löwy Središče ob Dravi

Zahtevajte ponudbo!

Gostilničarji pozor!

Dobra stara vina, tudi cviček, slivovko in droženko, dobite pri I. Vehovar, Koprivnica pri Rajhenburgu. (f)

Prsni čaj „Triplavska Roža“

je prikladno sredstvo pri vseh obolenjih pljuč, pri kašlju, bronhialnem katarrhu, hripavi, vnetju sapnika, a pospejuje tudi presnovo. Pospešena presnova skrajša proces zdravljenja. Dobi se v vseh lekarnah, Prsni čaj »Triplavska Roža« dr. z. o. z., št. Vid nad Ljubljano. Odborilo min. soc. politike in narodn. zdravja S br. 20542/33.

Orehe
nudi Marko Jakovljevič, Brčko. (f)

Specijalno izbiro modnih hlač in pumparc
dobite najceneje pri Preskerju, Sv. Petra c.

Polenovka
priznana najboljša, suha, namočena, vedno na zalogi. Holandski rum, cognac, liker-esenca, 25 vrst z receptom in špirit po najugodnejši ceni priporoča: specerija in delikatesa Kovačič F. R., Miklošičeva cesta 32. (f)

Vino
belo in črno, novo in staro, na debelo, se dobi pri Osrednji vinarski zadrugi v Ljubljani, Celovška cesta 81. (f)

Za živinorejce
neobhodno potrebno Težakovo olje za živino — se dobi samo pri trvdki M. Težak, Zagreb, Gunduličeva 13. — V rokah od 5 kg za 100 Din, po roki s plačano poštnino.

Jabolka
zimska, okusna, po 4 Din kg franko vsaka postaja, povzeto razpošilja: Postržin, Maribor, Gozdna ulica 56. (f)

Gorenski krompir „ONEIDA“
in zgodnji „ROŽNIK“ prodaja

Kmetijska okrajna zadruga
v Kranju

Pozor!

Nudim prama sveže in kisle zelie ter repo iz svoje že nad 30 let obstoječe tovarne po najugodnejših cenah v sodih po 25, 50 in 100 kg. Zeleničarji poseben popust. Tovarna kislega zelja Oražem, Moste pri Ljubljani. (f)

Obrt

Popravila
izvrši tekom dneva, po vsakem najnovejšem modelu, modni salon Stuchly-Maske, Selenburgova ulica 6. (f)

Peči

na žagovino, najboljšega sistema ter zelo trpežne, izdeluje ter razpošilja tudi na poskušnjo — R. Jakelj, Bled. (f)

Tovarna A. Volk

Ljubljana, Rešjeva cesta 24. audi najceneje vse vrste pšenične moke in druge mlevske izdelke. Zahtevajte cenik!

»SLOVENE«
NAJBOLJ RAZŠIRJENI DNEVNIK

Snežni čevlji

Čevlji za dež s trikot podlogo in zapiranjem, elegantni in praktični.

Čevlji iz gumija z manšeto, volneno podlogo in zip-zapiranjem, razni modeli.

Velika zaloga moških galoš in ženskih ter otroških snežnih čevljev.

Humanik

Ljubljana, Tyrševa cesta 1 a »Petoviac.
Maribor, Gosposka ulica 17.
Celje, Aleksandrova cesta 1.

INSERIRAJTE V »SLOVENCU«

Tudi v specerijski stroki...

ne gre več brez časopisne reklame! Vrste blaga se tudi v tej stroki vedno menjavajo, s katerimi je treba stalno seznanjati odjemalce. V ta namen Vam najbolje služi »Slovenec«. — Poslušajte se ga!

Aleksandra Rahmanova: Dijaštvo, ljubezen, Čeka in smrt

4. junija 1917.
Danes je prišel Griša Filipenko k nam po slovo. Malo da ni lokal. Prinesel mi je tudi dar, »Zdravnikovi spomini« od Veresajeva.
»Nespodobna mesta, ki je bolje, da jih ne berete, sem prečital. Vse drugo je pa čudovito lepo. To je moja najljubša knjiga.«
Zelo me je prosil, naj mu pišem: odpelje se v vaško bolnišnico za navadnega strežnika, da si za naslednje leto zasluži kaj denarja.
Slovo na vseučilišču je bilo zelo ganljivo, ko da se ne poslavljam samo za poletje, ampak za vse življenje. Vsi so se mi zahvalili za delovanje v prid dijaštva. Prišla sem domov čisto ginjena in sem doma začela jokati, zakaj, še sama ne vem.
Med potjo sem se srečala z Jekaterino Pavlovno, ki je bila zopet v starinskem plašču. Žalostno me je pogledala in mi samo rekla:
»Odpeljal se je...«
Potem je šla dalje. Domislila me je ptiča, ki je smrtno ranjen.

5. junija 1917.
Naše razumnost je prepričano, da bo Krenski, »mož superlativov«, rešil Rusijo. Povsod vidiš njegovo sliko. Ima šele petintrideset let, pa je baje naravnost neverjetno energičen, delaven in zmogen. Nihče od našega razumnstva ni nikoli nič slišal o njem, nihče ga ni videl; toda v hipu vse veruje vanj in edino »anj«.
Izdana je naredba, da vojakom ni treba pozdravljati častnikov. Pri nas vsaj je prišlo to povelje prekasno; kajti tu že dolgo noben vojak več ne pozdravlja častnika.

8. junija 1917.
Tožbe nad brezupnim položajem Rusije postajajo vedno nujnejše. Vsak čuti, da se bližamo katastrofi. In vendar se vojna nadaljuje! Ne morem razumeti tega. »Svobodno posojilo« je tudi popolnoma padlo v vodo; kdo bo pa dajal denar za nadaljevanje neumne vojne?

10. junija 1917.
Povsod se obravnava vprašanje: Vojna ali mir? Povsod se govori, govori, govori. Naši posli letajo neprestano na shode, mi pa smo enkrat brez večerje, drugič brez kosila. V tovarnah ne delajo nič, povsod se pretresajo važne državne zadeve. Vsak govori o dolžnostih, pa nihče jih ne izpolnjuje. Grozno je. Kruh iz pekarn je čisto siv, vsak trenotek ugrizneš v vrstico, v ščurka ali v žebelj. Prodajalci v prodajalnah so nevljudni in nemarni, v gledališče sploh več ne moreš, kajti vojaki, ki sede notri, ti pljujejo lupine solnčnic, ki jih neprestano žvečijo, naravnost v obraz. Pri resnih prizorih se smejejo in tulijo, in če komu kaj ni všeč, takoj začne žvižgati.

11. junija 1917.
Delavci v mlinu so stopili danes v stavko in zahtevajo povišanje plač. Ko je rekel posestnik, da tega ne more storiti, so ga vrgli v grot in zmlalo ga je na kose. Zapuščena žena in pet otročičev. Tudi delavci v tovarni za vžigalice in v velepekarni stavkajo. Ulice so polne ljudi ko na praznik.

12. junija 1917.
Množica je oplenila samostan! Stari, prisrčni samostan, ponos našega mesta! Večino menihov so pobili, dragocenosti pokradli. Ko so bila poslopja v plamenih, se je pokazalo, da tudi gasilci stavkajo, in samostan je pogorel do temeljev. Namesto, da bi ljudi odganjala, je milica pridno plenila. Dijakov in invalidov, ki so bili ob ustanovitvi mi-

lice nje jedro, že dolgo ni več pri nji, zdaj se zbira skoraj izključno iz izvržkov ljudstva. Milice se pri nas nič manj ne bojimo kot roparjev in morilcev.

Pripoveduje se čedna anekdota: Gospodična prosi zvečer gospoda, ki gre mimo: »Prosim Vas, spremenite me okrog onega ogla, tako zelo se bojim, tam namreč stoji miličnik!«

13. junija 1917.
Guvernerka je še vedno v zaporu. Ne sme se ji nič dati. Neverjetno, kako baje ravnavo z njo. Spi na golih kamenitih tleh in strada. Niti za vlade carjev niso tako ravnali s političnimi zločinci. Ko so nekateri pogumni možje skušali zavzeti se za njo, je izjavil predsednik delavskih in vojaških svetov, da bo dal takoj vsakega zapreti, kdor bo le besedico spregovoril za njo.

14. junija 1917.
Živila so vedno dražja. Velikanska množina papirnatega denarja kroži. Državne blagajne so baje prazne. Za julij pričakujejo lakote. Zemlje je za petdeset procentov manj obdelane kot lansko leto.

Toda vojno hočejo nadaljevati!

15. julija 1917.
Dobila sem od Vadima nežno, žalostno pismo. Nada, piše, da se bo vojna kmalu končala, se ni izpolnila, sklenili so vojno nadaljevati do »zmagovitega konca«. V topičarski šoli, kjer je Vadim nastanjen, je govoril minister Singarev in se pritoževal nad nediscipliniranostjo ljudstva, nad pomanjkanjem smisla za varčnost in nad hlastanjem za veseljami in je kazal na francoski zgled. »Oh, Alja,« piše, »kako žalostno je take besede poslušati! Mi praporščaki smo obupani. Vidimo, da dere Rusija v prepad in da ji ne moremo pomoči.« Vadimovo pismo me je silno potrla.

17. junija 1917.
Navadno smo se peljali poleti v kako zdravilišče pod Kavkazom ali na Krimu. Letos moramo ostati doma, ker je promet po železnici čisto iz reda.

Namesto na jug, se odpeljemo k staremu očetu z rečnim parnikom.

18. junija 1917.
Naš parnik se je poškodoval. Sredi reke smo prestopili na majhen tovarni parnik. Dobili smo majhno kabino z dvema posteljama z okni na krov. Tam so bili potniki tretjega razreda. Kar se ti pogovarjajo, slišimo tudi mi.

»Babica, otroček, ki ga imaš pri sebi, je najbrž bolan?« sem slišala vprašati sočutno s hripavim glasom.

»Da, bolan, že peti dan, in kakšno vročino ima malček, batjuška! Peljem se z njim v bolnišnico!« je odgovoril jokajoč ženski glas.

»Da, da, tovarišči!« je govoril zopet hripavi. »Tu imate zopet primer! Glejte, otrok ima pet dni vročino in bo morda umrl, ker mora biti ponoči na krovu. Ali ste videli dva debela častnika, ki sta dobila kajito? Zdrava sta ko bika, toda dobila sta kajito, ker sta se vozila v prvem razredu in ker sta gospoda. Torej, revolucija je bila čisto zastoj! Vse je ostalo tako kot je bilo prej; gospodje polegajo po plišastih zofah, naši bolni otroci se pa morajo valjati po krovu!«

Ženska je začela glasno tuliti.

»Prosim sem kapitana, naj me pusti z otrokom vsaj med stroje, pa ni dovolil. Gospodje so naredili revolucijo samo zase, da so si razdelili carjeve denarje, in ljudstvu se zdaj prav tako slabotno godi, kot prej pod carjem!«

»In mir so obetali, pa ga ne morejo skleniti,« je pripomnil nekdo ježno z nizkim glasom.